

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу
Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА БАКАЛАВРА

на тему: **ОЦІНКА ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ
БАНКІВСЬКОЇ УСТАНОВИ**
(на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

**EVALUATION OF THE BANKING
INSTITUTION PERFORMANCE**
(on the materials of PJSC JSCB «INDUSTRIALBANK»)

Виконала: здобувач першого (бакалаврського)
рівня вищої освіти групи 3ФДПМ(мб)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа,
страхування та фондовий ринок»
освітньо-професійної програми «Державна податкова
та митна справа»

Березинська М.О.
(прізвище та ініціали)
Керівник: Посаднева О.М.
(прізвище та ініціали)

Хмельницький – 2026 року

ХЕРСОНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок»

Освітньо-професійна програма «Державна податкова та митна справа»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., професор

_____ Лариса СІДЕЛЬНИКОВА

«14» 01 2026 року

З А В Д А Н Н Я НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ БАКАЛАВРА

_____ Березинській Марині Олександрівні

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи Оцінка ефективності діяльності банківської установи
(на матеріалах ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»)

керівник роботи Посаднєва Оксана Михайлівна, к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом закладу вищої освіти від «12» січня 2026 року № 2-с

2. Строк подання роботи здобувачем 24 червня 2026 року

3. Вихідні дані до роботи Законодавчі та нормативні документи, підручники, навчальні посібники, періодичні видання, звітність ПАТ АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

4. Зміст кваліфікаційної роботи бакалавра (перелік питань, які потрібно розробити) Теоретико-методичні засади оцінки ефективності діяльності банківських установ. Дослідження ефективності діяльності вітчизняних банків.

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень)
Робота містить 4 рисунки та 14 таблиць

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Ім'я, прізвище та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Консультант з написання I-II розділів	Оксана ПОСАДНЄВА, доцент	14.01.2026	11.05.2026
Консультант з нормоконтролю	Олена НОВОСЬОЛОВА, доцент	14.01.2026	25.05.2026

7. Дата видачі завдання 14.01.2026 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Огляд літературних джерел з теми	14.01.26-20.01.26	виконано
2.	Складання і затвердження плану роботи	21.01.26-26.01.26	виконано
3.	Написання 1 розділу	27.01.26-16.03.26	виконано
4.	Написання 2 розділу	17.03.26-04.05.26	виконано
5.	Формулювання висновків за темою дослідження	05.05.26-11.05.26	виконано
6.	Оформлення роботи	12.05.26-25.05.26	виконано
7.	Надання роботи керівнику для перевірки та написання подання	26.05.26	виконано
8.	Подання роботи для перевірки на наявність текстових запозичень	01.06.26	виконано
9.	Захист роботи в ЕК	24.06.26	

Здобувач _____
(підпис)

Марина БЕРЕЗИНСЬКА
(ім'я та прізвище)

Керівник роботи _____
(підпис)

Оксана ПОСАДНЄВА
(ім'я та прізвище)

РЕФЕРАТ

У кваліфікаційній роботі бакалавра досліджено теоретико-методичні засади оцінки ефективності діяльності банківських установ та проаналізовано ресурсну базу банків, структуру активів і пасивів, динаміку доходів, витрат та фінансових результатів діяльності банківських установ у 2022–2025 роках. У роботі використано статистичні дані Національного банку України та фінансову звітність ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

У результаті проведеного аналізу встановлено, що банківська система України в умовах воєнного стану продовжує демонструвати достатній рівень фінансової стійкості, ліквідності та прибутковості. Виявлено тенденцію до зростання обсягів банківських ресурсів, збільшення капіталізації банківської системи, а також поступового покращення фінансових результатів діяльності банків. Разом із тим визначено низку проблем, серед яких високий рівень непрацюючих кредитів, значна залежність окремих банків від зовнішніх економічних факторів, підвищений рівень кредитного ризику та нестабільність фінансового середовища.

Оцінка ефективності діяльності ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК засвідчила, що, незважаючи на складні економічні умови та негативний вплив воєнних ризиків, банк поступово покращує фінансові результати та підтримує достатній рівень ліквідності й фінансової стійкості. Водночас встановлено, що рівень прибутковості банку залишається нижчим за середні показники банківської системи України.

Загальний обсяг кваліфікаційної роботи бакалавра становить 57 сторінок. Робота містить 14 таблиць, 4 рисунки. Список використаних джерел налічує 44 найменування і розміщений на 4 сторінках. Додатки розміщені на 4 сторінках.

Ключові слова: банківська установа, ефективність діяльності банку, активи, пасиви, прибутковість, ліквідність, фінансова стійкість, рентабельність.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ.....	6
1.1. Економічна сутність та показники ефективності діяльності банку.....	6
1.2. Методичні підходи до аналізу фінансового стану та результативності банку.....	12
1.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності та оцінка ефективності банків в Україні.....	18
РОЗДІЛ 2. ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ.....	24
2.1. Аналіз ресурсної бази та напрямів розміщення коштів банківських установ.....	24
2.2. Моніторинг формування фінансових результатів банківської діяльності	32
2.3. Оцінка показників ефективності діяльності банківської системи України та АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»	41
ВИСНОВКИ	48
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	50
ДОДАТКИ	55

ВСТУП

Актуальність теми. Банківська система є однією з найважливіших складових фінансової системи держави, оскільки саме через банківські установи здійснюється акумуляція та перерозподіл фінансових ресурсів, забезпечується безперервність платіжного обороту, кредитування суб'єктів господарювання та населення, підтримується стабільність грошового ринку. Ефективність діяльності банківських установ безпосередньо впливає на рівень фінансової стійкості держави, розвиток економіки, інвестиційні процеси та соціально-економічне становище країни загалом.

На сучасному етапі розвитку економіки України банківська система функціонує в умовах значної макроекономічної нестабільності, воєнного стану, високих фінансових ризиків та посилення конкуренції на ринку банківських послуг. Повномасштабне вторгнення російської федерації спричинило суттєве погіршення умов функціонування банківських установ, що проявляється у зростанні кредитних ризиків, погіршенні платоспроможності позичальників, руйнуванні інфраструктури, зниженні ділової активності та загальному погіршенні економічної ситуації в державі. У таких умовах особливо важливого значення набуває забезпечення ефективності діяльності банківських установ, підтримання їх фінансової стійкості, ліквідності та здатності своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами.

Особливої актуальності набуває дослідження діяльності окремих банківських установ, зокрема ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», що дозволяє оцінити особливості функціонування банку в умовах економічної нестабільності, визначити рівень його фінансової ефективності, а також виявити основні проблеми та перспективи розвитку. Не зважаючи на безпрецедентні виклики внаслідок триваючого широкомасштабного вторгнення російської федерації на територію України та активних бойових дій, вітчизняні банки продовжують забезпечувати виконання своїх зобов'язань перед клієнтами,

підтримувати належний рівень ліквідності та фінансової стійкості.

Теоретичне і практичне значення теми. Тема дослідження має важливе теоретичне та практичне значення. В умовах нестабільності фінансового ринку та необхідності забезпечення стабільності банківської системи особливого значення набувають питання оцінки ефективності діяльності банківських установ, удосконалення механізмів управління активами та пасивами, підтримання фінансової стійкості й прибутковості банківської діяльності.

До найбільш складних і недостатньо досліджених проблем з даної теми слід віднести: забезпечення оптимального співвідношення між прибутковістю, ліквідністю та ризиками банку; оцінку фінансової стійкості банківських установ.

Зазначені питання стосовно діяльності суб'єкта дослідження розглядаються у роботі.

Мета і задачі роботи. Метою кваліфікаційної роботи бакалавра є оцінка ефективності діяльності вітчизняних банків на основі аналізу фінансового стану, прибутковості, ліквідності та фінансової стійкості.

Досягнення поставленої мети зумовило необхідність вирішення таких завдань:

1. Розкрити економічну сутність показників ефективності діяльності банківських установ.
2. Розглянути методичні підходи до аналізу фінансового стану та результативності банківських установ.
3. Дослідити нормативно-правове забезпечення банківської діяльності та методи оцінки ефективності банків в Україні.
4. Провести аналіз ресурсної бази та напрямів розміщення коштів банківських установ України.
5. Здійснити моніторинг формування фінансових результатів банківської діяльності.
6. Зробити оцінку показників ефективності діяльності банківської системи України та АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК».

Методи дослідження. У процесі дослідження використовуються

вертикальний та горизонтальний аналіз фінансових показників діяльності банківських установ, коефіцієнтний аналіз, графічний метод, методи групування та системного підходу.

Особлива увага приділяється методам оцінки фінансової стійкості, прибутковості, ліквідності та ефективності використання ресурсної бази банківських установ.

Структура роботи. Виходячи з мети та завдань дослідження, структура роботи включає два розділи. У першому розділі досліджено теоретико-методичні засади оцінки ефективності діяльності банківських установ. У другому розділі проведено аналіз ефективності діяльності банківської системи України та ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», досліджено динаміку активів, пасивів та фінансових результатів діяльності банківських установ, здійснено оцінку показників ефективності та фінансової стійкості банківської системи й досліджуваного банку.

Характеристика суб'єкту дослідження. ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» є універсальною банківською установою, що здійснює діяльність на фінансовому ринку України відповідно до чинного законодавства та банківської ліцензії Національного банку України. Банк надає широкий спектр банківських послуг фізичним та юридичним особам, здійснює кредитні, депозитні, валютні та розрахунково-касові операції. Основними напрямками діяльності банку є обслуговування корпоративних клієнтів, залучення депозитних ресурсів та здійснення активних операцій на фінансовому ринку.

Огляд джерел, що використані в роботі. У роботі використані законодавчі та нормативно-правові акти України, матеріали Національного банку України, фінансова звітність ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», наукові праці вітчизняних учених, навчальні посібники, періодичні видання та Інтернет-ресурси. У процесі дослідження особлива увага приділялася науковим працям таких учених, як: Коваленко В.В., Прасолова С.П., Рудевська В.І., Гладких Д.М., Ситник Н.С. та інших.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

1.1. Економічна сутність та показники ефективності діяльності банку

Ефективність функціонування банківської установи належить до базових характеристик її діяльності в ринкових умовах господарювання. Вона характеризує спроможність банку стабільно формувати фінансовий результат за умови раціонального використання ресурсної бази та контролю допустимого рівня ризиків.

У широкому трактуванні ефективність банківської діяльності розглядають як співвідношення досягнутих результатів, насамперед прибутку, і ресурсів, що були використані для їх отримання (капіталу, активів, залучених коштів тощо). Разом із тим специфіка банківського сектору пов'язана з підвищеним рівнем фінансових ризиків, що зумовлює необхідність комплексного підходу до оцінювання ефективності [4].

Отже, ефективність діяльності банків доцільно трактувати як інтегровану економічну категорію, яка охоплює рівень прибутковості, ступінь фінансових ризиків, якість управління активами і зобов'язаннями, а також здатність установи підтримувати належний рівень фінансової стійкості.

Головною метою діяльності банківської установи виступає забезпечення максимального фінансового результату при одночасному дотриманні необхідного рівня ліквідності та платоспроможності. При цьому досягнення високої ефективності передбачає формування оптимального балансу між прибутковістю операцій, рівнем ризику та фінансовою стабільністю банку.

Наявність значної кількості підходів до трактування категорії «ефективність» зумовлює необхідність уточнення її змісту як у

загальнооекономічному аспекті, так і щодо банківської сфери зокрема.

Поняття «ефективність» є багатограним та характеризує співвідношення між результатами діяльності й витратами, поставленими цілями, потребами або суспільними цінностями. У контексті функціонування комерційного банку ефективність визначається не лише кінцевими результатами діяльності, а й якістю системи управління, що базується на реалізації науково обґрунтованої стратегії розвитку банківської установи. Економічна ефективність є узагальнюючою категорією, яка комплексно характеризує результати банківської діяльності та оцінюється за допомогою системи взаємопов'язаних показників. Водночас ефективність функціонування банківської системи доцільно аналізувати через конкурентні позиції окремих банків на ринку фінансових послуг, а також шляхом порівняння результативності банківської діяльності з ефективністю інших секторів економіки [4].

На нашу думку, економічна сутність ефективності діяльності банку полягає у здатності установи забезпечувати прибутковість, підтримувати надійність і ліквідність, виконувати основні банківські функції (трансформаційну, емісійну тощо) та водночас досягати оптимального використання наявних ресурсів.

Багато вчених поняття «ефективність банківської діяльності» трактують по-різному (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Підходи до визначення сутності «ефективність банківської діяльності»*

Автор	Визначення
1	2
Мудра Р.Р.	«...Якісні та кількісні показники діяльності банківських установ, результативності їхньої діяльності, яка досягається під час виконання поставлених завдань перед комерційними банками; впровадження певних заходів, котрі б забезпечували оптимальне співвідношення між витраченими ресурсами та отриманими результатами...» [17, с. 574].
Коваленко В.В., Берновська Г.А.	«...Спроможність виконувати покладені на них функції...» [13, с. 359].

1	2
Євенко І.Ю.	«...Здатність досягати поставлених цілей шляхом оптимального використання ресурсів, враховуючи при цьому не лише мікроекономічну, а й макроекономічну функції банків у ринковій економіці...» [21, с. 260]
Черноус І.М., Гірченко Т.Д.	«...Приріст результатів діяльності банку за рахунок реалізації заходів щодо його вдосконалення, що відображається співвідношенням отриманих результатів до обсягів залучених і вкладених ресурсів, здійснених витрат, у результаті чого банк досягає поставлених цілей та зростання його ринкової вартості...»

*Примітка. Складено автором за даними джерел [21, с. 260-261].

Економічний зміст ефективності банківської діяльності проявляється у необхідності досягнення балансу між кількома взаємопов'язаними цілями: забезпеченням достатнього рівня прибутковості, підтриманням належної ліквідності та мінімізацією ризиків при одночасному виконанні функцій, покладених на банківську систему держави [39, с. 481].

Водночас категорії «ефективність» і «надійність» не є тотожними. З одного боку, ефективна банківська система повинна характеризуватися стабільністю функціонування, своєчасним виконанням зобов'язань і здатністю у повному обсязі реалізовувати свої основні функції, що свідчить про її надійність. З іншого боку, роль банківської системи не обмежується лише забезпеченням стабільності, оскільки вона виступає важливим інструментом реалізації економічної та соціальної політики держави, сприяє структурним трансформаціям економіки та стимулює економічний розвиток.

Саме тому ефективне функціонування банківської системи передбачає не лише стабільність, а й активний розвиток. Йдеться про впровадження сучасних фінансових технологій, розширення спектра банківських продуктів і адаптацію до стратегічних потреб національної економіки. За таких умов ефективна банківська система повинна мати довгострокову орієнтацію та здатність до динамічного розвитку відповідно до соціально-економічних змін у країні.

Отже, сутність ефективного функціонування банківської системи доцільно

розглядати через поєднання двох базових складових – надійності та перспективності розвитку.

Для визначення рівня ефективності діяльності та оцінювання фінансового стану банківської установи застосовується система показників, що відображають рівень її фінансової стійкості, прибутковості, ліквідності та результативність управління ресурсами (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Основні показники ефективності діяльності банку*

Категорія	Показник	Формула (спрощено)	Що показує
Рентабельність	ROA (Return on Assets) Прибутковість активів	Чистий прибуток / Середні активи	Ефективність використання всіх ресурсів банку
Рентабельність	ROE (Return on Equity) Прибутковість капіталу	Чистий прибуток / Власний капітал	Ефективність вкладень акціонерів
Маржинальність	NIM (Net Interest Margin) Чиста відсоткова маржа	(Відсоткові доходи - Відсоткові витрати) / Активи	Чиста прибутковість кредитно-депозитних операцій
Якість активів	NPL (Non-Performing Loans) Частка непрацюючих кредитів	Проблемні кредити / Загальний кредитний портфель	Рівень ризику та якість виданих кредитів
Достатність капіталу	Норматив достатності регулятивного капіталу	Власний капітал / Активи, зважені на ризик	Здатність банку покрити можливі збитки власними коштами
Ліквідність	LCR (Liquidity Coverage Ratio)	Високоліквідні активи / Очікуваний відтік коштів	Здатність банку витримати кризовий відтік коштів протягом 30 днів

*Примітка. Складено автором за даними джерел [8, с. 308-310].

Згідно таблиці 1.2 можна зазначити, що основні групи показників ефективності включають:

1. Показники фінансової стійкості – вони відображають здатність банку підтримувати платоспроможність та ліквідність:

- достатність капіталу – показує, чи має банк достатньо власних коштів для

покриття ризиків;

- ліквідність – здатність банку вчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами.

2. Показники прибутковості (рентабельності):

- ROA (рентабельність активів) – показує, наскільки ефективно банк використовує свої активи для отримання прибутку.

- ROE (рентабельність власного капіталу) – демонструє ефективність використання капіталу акціонерів.

3. Якість активів: аналіз кредитного портфеля та частка непрацюючих кредитів (NPL) [8, с. 228].

Показники рентабельності та операційної ефективності банківської установи доцільно аналізувати у взаємозв'язку з індикаторами ліквідності та фінансової надійності. Такий підхід дає змогу оцінити рівень досягнення так званого «магічного трикутника» банківської діяльності, сутність якого полягає у забезпеченні оптимальної прибутковості за умови підтримання належного рівня ліквідності та мінімізації ризиків [29, с. 56].

Ефективність розглядається як одна з ключових характеристик будь-якої системи, оскільки дає змогу оцінити, наскільки повно вона виконує покладені на неї завдання та досягає поставлених цілей. Саме тому перелік економічних показників, які використовуються для її оцінювання, формується з урахуванням особливостей функціонування конкретної системи, її структури та призначення. Водночас зміст поняття ефективності може змінюватися залежно від об'єкта дослідження. У одних випадках аналіз охоплює результати діяльності системи загалом, в інших – зосереджується на оцінці окремих напрямів або функцій її роботи.

Проблематика оцінювання ефективності банківської діяльності й сьогодні залишається дискусійною як у теоретичному, так і у практичному аспектах. Прибутковість, яку традиційно розглядають як основний результат успішної діяльності банку, відображає лише окремий аспект його функціонування і не може виступати єдиним критерієм ефективності. Для банківських установ

особливого значення набувають також показники стабільності, фінансової стійкості та рівня довіри клієнтів, оскільки банки оперують значними обсягами залученого суспільного капіталу.

Оскільки формування доходів банку завжди супроводжується певним рівнем ризику, важливим завданням аналізу є визначення ризикованості банківської діяльності. При цьому на практиці майже неможливо повністю ідентифікувати всі фінансові та операційні ризики, пов'язані з отриманням доходів. У зв'язку з цим узагальнюючим показником рівня ризику часто вважають співвідношення власного та залученого капіталу банку, яке характеризує ступінь покриття залучених ресурсів власними коштами установи.

Безумовно, такий підхід до оцінювання ризиковості є певною мірою спрощеним, однак його перевагою є доступність і можливість розрахунку на основі даних фінансової звітності банку. Саме тому він широко застосовується у практиці аналізу діяльності банківських установ [38, с. 141].

З огляду на це стратегічною метою функціонування банку можна вважати досягнення оптимального співвідношення між рівнем прибутковості та ризиком, що забезпечує підтримання фінансової рівноваги в умовах нестабільного ринкового середовища. Відповідно, рівень ефективності банківської діяльності визначається ступенем реалізації зазначеної мети.

Формування межі ефективності ґрунтується на кількох важливих засадах. Насамперед необхідною умовою є використання достовірної та повної фінансової звітності. Важливу роль відіграють економетричні методи оцінювання, зокрема підходи, що базуються на інструментарії лінійного програмування. Для забезпечення об'єктивності результатів аналізу використовуються вибірки банків, які є репрезентативними для ринку та регулярно розкривають фінансову інформацію. При цьому банк розглядається як система, що трансформує залучені ресурси у фінансові результати та банківські послуги. Взаємозв'язок між вхідними та вихідними параметрами описується за допомогою відповідної функціональної моделі, яка слугує основою для оцінки рівня ефективності. [38, с. 142].

Отже, поняття ефективності банку є ширшим за змістом і фактично охоплює результати здійснення ним усіх видів банківської діяльності. Саме тому оцінювання ефективності установи неможливо відокремити від аналізу ефективності її операційної, фінансової та управлінської діяльності. Комплексне використання інформації, отриманої як із внутрішніх, так і із зовнішніх джерел, забезпечує формування цілісної інформаційної бази для проведення такого аналізу.

В умовах сучасної економічної нестабільності особливо важливого значення набуває орієнтація банківської системи на забезпечення стабільності та фінансової стійкості. Саме тому узагальнююча оцінка ефективності діяльності як окремого банку, так і банківської системи загалом, повинна базуватися на комплексному аналізі співвідношення прибутковості та рівня ризику.

1.2. Методичні підходи до аналізу фінансового стану та результативності банку

З метою оперативного оцінювання фінансового стану банківських установ розроблено значну кількість методичних підходів та аналітичних інструментів, які дозволяють як внутрішнім, так і зовнішнім користувачам отримати більш повне уявлення про результати діяльності банку та рівень його фінансової стійкості.

Більшість існуючих методик не є взаємовиключними, а навпаки – доповнюють одна одну, забезпечуючи комплексніше бачення фінансового стану банківської установи. Саме тому у практиці банківського аналізу часто застосовують одночасно декілька підходів, що дає змогу підвищити об'єктивність оцінювання та отримати максимальний обсяг релевантної інформації.

Водночас на сьогодні не сформовано єдиної універсальної системи

оцінювання, яка б повною мірою охоплювала всі аспекти діяльності банку, що обумовлює необхідність використання сукупності різних методів фінансового аналізу.

Практика механізму формування та управління фінансовою стійкістю передбачає необхідність використання таких методів (рис. 1.1):

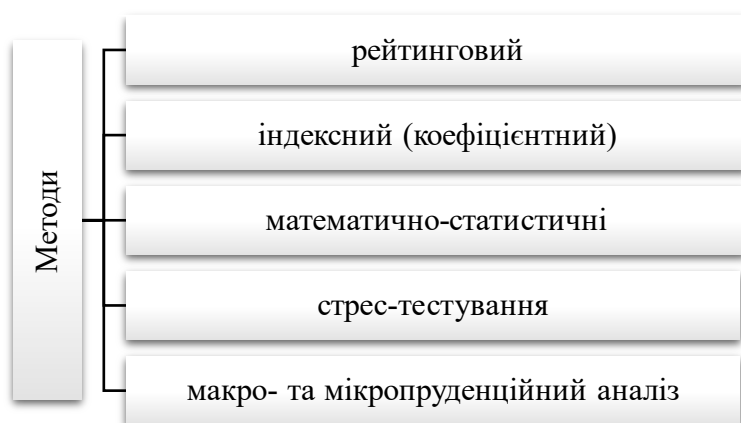

Рис. 1.1. Методи управління фінансовою стійкістю банку*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [1, с. 437].

Рейтингові оцінки банків являють собою комплексні характеристики діяльності банківських установ як елементів банківської системи. Такі оцінки формуються на основі визначеного набору показників і відповідної методики розрахунку, що дозволяє встановити позицію кожного банку відносно інших учасників ринку. Рейтинги забезпечують узагальнену оцінку діяльності банків за активними та пасивними операціями, а також дають змогу визначити рівень їх фінансової стійкості та надійності.

Водночас результати рейтингового аналізу не слід розглядати як безумовне підтвердження надійності або ефективності банківської установи. Діяльність банків відбувається в середовищі, яке постійно змінюється під впливом економічних, політичних та соціальних чинників. Багато з таких змін мають непередбачуваний характер, що ускладнює їх своєчасне врахування в аналітичних моделях.

Щоб рейтинг надійності банків був корисним для зовнішніх користувачів і міг слугувати надійним орієнтиром під час прийняття фінансових рішень, він має формуватися з дотриманням низки принципових вимог. Насамперед рейтингова оцінка повинна ґрунтуватися на всебічному аналізі діяльності банківської установи, що дозволяє врахувати різні аспекти її функціонування та отримати комплексне уявлення про рівень надійності.

Не менш важливим є використання достовірних і перевірених даних, оскільки якість вихідної інформації безпосередньо впливає на об'єктивність кінцевих результатів.

Важливою умовою є відкритість рейтингової інформації для широкого кола користувачів. Дані, на основі яких формується рейтинг, а також результати оцінювання повинні бути доступними для ознайомлення та аналізу.

Окрему увагу слід приділяти зрозумілості результатів рейтингової оцінки. Показники та принципи їх інтерпретації мають бути достатньо простими для сприйняття, щоб зовнішні користувачі могли самостійно оцінити фінансовий стан банку та зробити обґрунтовані висновки щодо рівня його надійності.

Однією з найбільш відомих систем рейтингового оцінювання банківських установ є американська система CAMELS, запроваджена наприкінці 1970-х років. Її назва сформована за першими літерами основних компонентів оцінювання: достатність капіталу (Capital Adequacy), якість активів (Asset Quality), ефективність менеджменту (Management), прибутковість (Earnings), ліквідність (Liquidity) та чутливість до ринкових ризиків (Sensitivity to Risk) [3, с. 1347].

Перевагою системи CAMELS є стандартизований підхід до оцінювання банківської діяльності, який дозволяє не лише визначити поточний стан банку, а й окреслити напрями удосконалення його функціонування. Подальшим розвитком цієї методики стала система CAMELSO, яка, крім базових компонентів, включає оцінку операційного ризику. Вона поєднує кількісні та якісні параметри аналізу, бухгалтерський підхід та елементи професійного судження [3, с. 1348].

Система CAMELSO ґрунтується на оцінюванні семи ключових складових діяльності банку. Першим елементом виступає достатність капіталу, яка характеризує спроможність банку забезпечити захист інтересів вкладників та підтримувати належний рівень платоспроможності. Другий компонент – якість активів – відображає рівень ризиковості активних операцій та вплив проблемної заборгованості на фінансовий стан банку.

Важливе місце у структурі рейтингової оцінки займає менеджмент і корпоративне управління, що характеризують ефективність системи управління, внутрішнього контролю та відповідність принципам корпоративного управління. Окремо оцінюється рівень доходності банку, тобто здатність установи генерувати достатній обсяг прибутку для забезпечення подальшого розвитку.

Крім того, система враховує ліквідність банку, яка визначає його можливість своєчасно виконувати зобов'язання перед клієнтами та контрагентами, а також чутливість до ринкових ризиків, що характеризує рівень реагування банку на зміни зовнішнього фінансового середовища. Додатково аналізується операційний ризик, який пов'язаний із ефективністю управління інформаційними, технологічними та внутрішніми процесами банку [3, с. 1349].

Комплексна рейтингова оцінка формується на основі результатів аналізу кожного із зазначених компонентів. Система дозволяє оцінити якість управління, рівень ризиків, фінансовий стан банку та результативність його діяльності. Кожен із показників оцінюється за чотирибальною шкалою, де оцінка «1» характеризує найвищий рівень фінансової стійкості та надійності, а оцінка «4» свідчить про наявність значних проблем і високий рівень ризику [3, с. 1349].

Зокрема, рейтинг «1» означає високий рівень фінансової стабільності банку, ефективність системи ризик-менеджменту та достатність капіталу для покриття можливих ризиків. Оцінка «2» свідчить про загалом задовільний стан банку, хоча окремі елементи системи управління або ризик-менеджменту можуть потребувати вдосконалення.

Рейтинг «3» вказує на підвищену вразливість банку до негативного впливу

внутрішніх або зовнішніх чинників, а також на наявність суттєвих недоліків у системі управління та контролю. Найнижча оцінка «4» характеризує критичний фінансовий стан установи, недостатність капіталу, неефективність системи управління ризиками та можливу загрозу для вкладників і кредиторів банку [3, с. 1350].

Одним із найбільш поширених підходів до оцінювання фінансового стану банку також є коефіцієнтний аналіз, який базується на розрахунку системи фінансових показників. Його використання дозволяє комплексно оцінити діяльність банку, виявити особливості структури активів і пасивів та визначити рівень фінансової стійкості установи [3, с. 1350].

Серед основних показників, які найчастіше застосовуються у процесі аналізу, виділяють коефіцієнт достатності капіталу, показник фінансової надійності, коефіцієнт фінансового важеля та індикатор активності використання залучених ресурсів у кредитних операціях. Вибір конкретних показників залежить від мети та завдань аналізу, які визначаються керівництвом банківської установи. Значення нормативних показників, як правило, встановлюються емпіричним шляхом. Саме на такому підході ґрунтується система економічних нормативів Національного банку України [25].

Основною перевагою коефіцієнтного аналізу є простота проведення розрахунків та можливість оперативної оцінки фінансового стану банку. Водночас використання великої кількості показників ускладнює процес аналізу та робить його достатньо громіздким. Крім того, значна частина необхідної інформації міститься у внутрішній бухгалтерській звітності банку, що обмежує доступ зовнішніх користувачів до проведення повноцінного аналізу.

Поряд із традиційними підходами дедалі більшого поширення набувають математико-статистичні методи оцінювання фінансової стійкості банківських установ. До таких методів належать дискримінантний аналіз, факторний аналіз, методи нелінійного оцінювання, а також багатовимірний статистичний аналіз.

Застосування зазначених підходів дає можливість підвищити об'єктивність оцінювання фінансової стійкості банків та вдосконалити

методологію рейтингового аналізу. Особливого значення набувають методи кластерного аналізу та розпізнавання образів, які використовуються як додатковий інструмент банківського нагляду та експрес-оцінки діяльності банківських установ [29, с. 56].

Перевагою математико-статистичних методів є можливість проведення глибокого аналізу навіть на основі відкритої інформації, що дозволяє отримати більш об'єктивні результати порівняно з окремими рейтинговими методиками, які значною мірою залежать від експертних оцінок. Водночас такі підходи потребують ґрунтовних знань у сфері математичної статистики та теорії ймовірностей, що обмежує їх широке практичне застосування [29, с. 56].

Оскільки зазначені методи орієнтовані на аналіз сукупності установ, їх доцільно використовувати для оцінювання груп банків або банківської системи загалом, а не окремої фінансової установи [1, с. 438].

Важливим інструментом сучасного банківського аналізу є також стрес-тестування, яке передбачає прогнозування можливих ризиків у процесі функціонування банку. Під час проведення стрес-тестів оцінюються як кількісні, так і якісні характеристики діяльності банківської установи. Використання цього методу дозволяє визначити вплив потенційних ризиків на фінансовий стан банку та сформулювати відповідну стратегію забезпечення фінансової стійкості [1, с. 438].

Окреме місце у системі оцінювання займають мікропруденційний і макропруденційний аналізи. Мікропруденційний підхід орієнтований на захист інтересів вкладників і кредиторів окремих банківських установ та спрямований на запобігання виникненню проблем у діяльності конкретного банку. У межах такого аналізу основна увага приділяється внутрішнім ризикам банку, які суттєво впливають на його стійкість [42, с. 224].

Макропруденційний аналіз, своєю чергою, спрямований на підтримання фінансової стабільності всієї банківської системи та мінімізацію втрат, пов'язаних із фінансовими кризами. Його метою є виявлення та моніторинг системних ризиків фінансового сектору, а також оцінка впливу зовнішніх факторів на функціонування банківської системи загалом [1, с. 439].

1.3. Нормативно-правове забезпечення діяльності та оцінка ефективності банків в Україні

Банківські установи займають важливе місце у фінансовій системі держави, оскільки саме вони наділені виключним правом на здійснення окремих видів фінансових операцій відповідно до банківського законодавства та визначених функцій. Банки функціонують у формі юридичних осіб, які отримали банківську ліцензію Національного банку України (далі – НБУ) та мають право залучати кошти фізичних і юридичних осіб у вигляді депозитів, розміщувати залучені ресурси від свого імені та на власний ризик, а також здійснювати обслуговування банківських рахунків клієнтів.

Водночас діяльність банківських установ базується на певних принципах, які, подібно до загальноправових засад, виконують важливу регулятивну функцію у сфері банківських відносин. Такі принципи визначають основні орієнтири функціонування банківської системи, слугують методологічною основою для формування та вдосконалення банківського законодавства, а також сприяють забезпеченню стабільності та ефективності банківської діяльності.

Нормативно-правове забезпечення функціонування банківського сектору в Україні формує основу його стабільної роботи та подальшого розвитку. Сукупність законодавчих і регуляторних актів визначає правила здійснення банківських операцій, встановлює вимоги до діяльності фінансових установ та створює умови для підтримання стійкості банківської системи. Водночас чинне правове поле сприяє адаптації національного банківського сектору до міжнародних стандартів і забезпечує його інтеграцію у світовий фінансовий простір. Важливою функцією нормативного регулювання є також мінімізація системних ризиків та запобігання виникненню кризових явищ у банківській сфері (табл. 1.3).

Провідна роль у сфері банківського регулювання та нагляду належить Національному банку України.

Таблиця 1.3

Нормативно-правова база регулювання банківської діяльності в Україні*

Нормативно-правовий акт	Напрямок регламентування
Закон України «Про Національний банк України» [33]	Визначає правовий статус, функції та повноваження НБУ у сфері монетарної політики, банківського регулювання та нагляду.
Закон України «Про банки і банківську діяльність» [30]	Регулює порядок створення, діяльності, реорганізації та ліквідації банків, встановлює вимоги до капіталу, ліквідності, управління та банківського нагляду.
Закон України «Про систему гарантування вкладів фізичних осіб» [35]	Визначає механізм захисту вкладників, порядок функціонування системи гарантування вкладів та процедури виведення неплатоспроможних банків з ринку.
Закон України «Про фінансові послуги та фінансові компанії» [36]	Встановлює загальні засади функціонування ринку фінансових послуг та державного регулювання діяльності фінансових установ.
Закон України «Про платіжні послуги» [34]	Регламентує порядок надання платіжних послуг, функціонування платіжних систем та здійснення платіжних операцій.
Закон України «Про валюту і валютні операції» [31]	Визначає правові засади валютного регулювання та здійснення валютних операцій в Україні.
Інструкція про порядок регулювання діяльності банків в Україні (Постанова НБУ № 368) [32]	Встановлює систему економічних нормативів банків, зокрема нормативи капіталу, ліквідності, кредитного ризику, інвестування та валютної позиції.
Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах (Постанова НБУ № 64) [27]	Регламентує вимоги до системи ризик-менеджменту, внутрішнього контролю та корпоративного управління в банках.
Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України (Постанова НБУ № 141) [24]	Визначає порядок проведення оцінки стійкості банків, включаючи стрес-тестування та оцінку достатності капіталу.
Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями (Постанова НБУ № 351) [23]	Встановлює порядок оцінки кредитного ризику та формування резервів за активними банківськими операціями.
Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішньої ліквідності в банках України та банківських групах (ІЛААР) [25]	Регламентує підходи до оцінки достатності внутрішньої ліквідності та управління ліквідністю банків.
Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах (ІСААР) [26]	Визначає порядок внутрішньої оцінки достатності капіталу банків з урахуванням рівня ризиків.

*Примітка. Складено автором за даними джерел [23 – 27; 30 – 36].

Національний банк здійснює нагляд і регулювання банків для сприяння безпеці та фінансовій стабільності банківської системи України. Банківський нагляд надає клієнтам, вкладникам, кредиторам і позичальникам упевненість у тому, що банки стабільно працюють, своєчасно та повністю виконують зобов'язання.

Національний банк вивчає діяльність і аналізує ризики і перспективи кожного банку та банківської системи.

Національний банк впровадив систему пруденційних нормативів банківської діяльності, які мають виконуватися всіма банками, до таких нормативів відносяться (табл. 1.4):

Таблиця 1.4

Пруденційні нормативи банківської діяльності в Україні*

Норматив	Формула розрахунку	Граничне значення
1	2	3
Н1 – Регулятивний капітал	Регулятивний капітал банку	не менше 200 млн грн
НРК – Норматив достатності регулятивного капіталу	$(\text{Регулятивний капітал} / \text{Сума активів і позабалансових зобов'язань, зважених на ризик}) \times 100\%$	не менше 10%
НК1 – Норматив достатності капіталу 1 рівня	$(\text{Капітал 1 рівня} / \text{Активи та позабалансові інструменти, зважені на ризик}) \times 100\%$	не менше 7,5%
НОК – Норматив достатності основного капіталу 1 рівня	$(\text{Основний капітал 1 рівня} / \text{Активи та позабалансові інструменти, зважені на ризик}) \times 100\%$	не менше 5,625%
LR – Коефіцієнт левериджу	$(\text{Капітал 1 рівня} / \text{Загальна експозиція банку}) \times 100\%$	не менше 3%
LCR _{вв} – Коефіцієнт покриття ліквідністю за всіма валютами	$(\text{Високоліквідні активи} / \text{Чистий очікуваний відтік коштів протягом 30 днів}) \times 100\%$	не менше 100%
LCR _{ів} – Коефіцієнт покриття ліквідністю в іноземній валюті	$(\text{Високоліквідні активи в іноземній валюті} / \text{Чистий очікуваний відтік коштів в іноземній валюті протягом 30 днів}) \times 100\%$	не менше 100%
Н7 – Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента	$(\text{Сукупний розмір вимог до одного контрагента} / \text{Регулятивний капітал}) \times 100\%$	не більше 25%

1	2	3
Н8 – Норматив великих кредитних ризиків	(Сума всіх великих кредитних ризиків / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 800%
Н9 – Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами	(Сукупний розмір вимог до пов'язаних осіб / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 25%
Н11 – Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою	(Кошти, інвестовані в цінні папери однієї установи / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 15%
Н12 – Норматив загальної суми інвестування	(Загальна сума інвестування / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 60%
Л13-1 – Норматив ризику загальної довгої відкритої валютної позиції	(Загальна довга відкрита валютна позиція / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 5%
Л13-2 – Норматив ризику загальної короткої відкритої валютної позиції	(Загальна коротка відкрита валютна позиція / Регулятивний капітал) $\times$ 100%	не більше 5

*Примітка. Складено автором за даними джерел [26; 32].

Пруденційні нормативи банківської діяльності є одним із ключових інструментів банківського регулювання та нагляду, що застосовуються НБУ для забезпечення стабільності банківської системи та мінімізації фінансових ризиків. Їх основне призначення полягає у встановленні обов'язкових вимог до діяльності банків щодо достатності капіталу, ліквідності, кредитного ризику, концентрації активів та валютної позиції [39, с. 460].

Таким чином, система пруденційних нормативів забезпечує підтримання фінансової стійкості як окремих банків, так і банківської системи в цілому, підвищує рівень захисту вкладників та сприяє стабільному функціонуванню фінансового сектору держави.

У контексті процесу євроінтеграції, банківські установи повинні дотримуватися європейських стандартів та ключових принципів банківської діяльності, а також процедур банківського контролю та нагляду. При цьому слід звертати увагу на відповідні документи Базельського Комітету з банківського

нагляду, включаючи Базельську угоду про міжнародне наближення розрахунку капіталу та стандартів капіталу 1988 року. Ця угода містить три основних принципи: капітал банку складається з основного та додаткового; банки повинні визначити й формувати такий розмір капіталу, який був би достатнім для покриття кредитного ризику [40, с. 49].

Відзначимо, що найважливіші положення стосовно необхідності врахування загальних норм європейського права у національному законодавстві було закладено у ряді міжнародних актів. Така політика на сьогодні являє собою один із домінуючих напрямків сучасної державної політики.

Нормативно-правове забезпечення банківської діяльності в Україні має важливе значення для підтримання стабільності, надійності та ефективності функціонування банківського сектору. Саме законодавче регулювання визначає основні принципи діяльності банківських установ, механізми банківського нагляду, порядок захисту прав вкладників і кредиторів, а також умови забезпечення фінансової стійкості банківської системи. Водночас сучасний стан розвитку банківської сфери супроводжується низкою проблем, які стримують повноцінну реалізацію потенціалу банківського сектору.

Однією з ключових проблем залишається недостатня відповідність національного банківського законодавства міжнародним стандартам, зокрема вимогам Європейського Союзу та рекомендаціям Базельського комітету. Незважаючи на поступове впровадження міжнародних норм у вітчизняну практику, все ще існують певні розбіжності у сфері регулювання достатності капіталу, системи управління ризиками та механізмів банківського нагляду [42, с. 255]. Суттєвим викликом також є недостатній рівень правового захисту споживачів банківських послуг. На практиці механізми захисту прав клієнтів не завжди функціонують належним чином, що проявляється у недостатній прозорості умов кредитування, складності захисту інтересів вкладників та обмеженій відповідальності банківських установ у випадках порушення договірних зобов'язань або банкрутства банку [40, с. 49].

Негативний вплив на ефективність функціонування банківської системи

має і нестабільність нормативно-правової бази. Часті зміни законодавства, обумовлені економічними та політичними викликами, формують стан правової невизначеності та змушують банки постійно адаптувати внутрішні процеси до нових регуляторних вимог. Це, своєю чергою, сприяє зростанню операційних ризиків та ускладнює стратегічне планування діяльності банківських установ.

Сучасні тенденції цифровізації фінансового сектору також висувають нові вимоги до нормативно-правового регулювання. Стрімкий розвиток цифрових банківських сервісів, мобільних платежів та фінтех-технологій випереджає темпи оновлення законодавчої бази. У результаті чинне законодавство не завжди враховує всі ризики та специфічні особливості функціонування новітніх фінансових технологій, що створює додаткові виклики для банківського сектору.

Крім того, певні ризики для стабільності банківської системи формують прояви корупції у процесах реорганізації, ліквідації або виведення банків з ринку. Недостатня прозорість окремих процедур може спричиняти порушення принципів рівності кредиторів та негативно впливати на довіру до банківської системи загалом.

Проведений аналіз законодавчої бази та наукових досліджень свідчить про те, що банківська система України перебуває на етапі активної адаптації до сучасних викликів, пов'язаних із євроінтеграційними процесами, розвитком фінансових інновацій та необхідністю забезпечення прозорості банківської діяльності. Імплементация європейських директив та рекомендацій Базельського комітету поступово сприяє зміцненню фінансової стійкості та підвищенню ефективності функціонування банківської системи України [40, с. 50].

Разом із тим залишаються невирішеними питання стабільності нормативно-правового середовища, удосконалення механізмів захисту прав клієнтів банків та правового регулювання цифрових фінансових послуг. Для забезпечення подальшого розвитку банківського сектору необхідним є вдосконалення системи регулювання діяльності банківських установ, посилення захисту прав вкладників і кредиторів, а також формування стабільних і передбачуваних регуляторних умов функціонування банківської системи.

РОЗДІЛ 2

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ БАНКІВ

2.1 Аналіз ресурсної бази та напрямів розміщення коштів банківських установ

Ресурсна база банківської установи виступає фундаментальною основою її діяльності та подальшого розвитку. Вона включає сукупність грошових ресурсів, які перебувають у розпорядженні банку та використовуються для здійснення активних операцій, надання фінансових послуг і забезпечення безперервності функціонування банківської установи.

Водночас ресурсна база банку не має сталого характеру, оскільки її обсяг і структура постійно змінюються під впливом внутрішніх та зовнішніх чинників. На процес її формування впливають управлінські рішення керівництва банку, макроекономічна ситуація, стан фінансового ринку, регуляторна політика центрального банку, а також зміни ринкової кон'юнктури.

У зв'язку з цим формування ефективної та збалансованої ресурсної бази є одним із ключових напрямів стратегічного управління банківською установою. Рациональна структура ресурсів дозволяє банку підтримувати необхідний рівень ліквідності, забезпечувати прибутковість діяльності, знижувати ризики та створювати передумови для стабільного функціонування і довгострокового розвитку.

Якісне формування банківських пасивів є особливо важливим під час деструктивних подій в економіці, оскільки саме достатність власного капіталу банків може забезпечити стабільність всієї банківської системи, що є дуже актуальним в умовах війни і впливає на забезпечення всієї економічної системи стабільним рухом грошових коштів [39, с. 301].

Дослідимо формування ресурсної бази банків України за останні чотири

роки (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

Динаміка пасивів банків України у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Капітал, у т.ч.:	215 840	296 044	+37,16	368 348	+24,42	462 913	+25,67
- статутний капітал	407 021	404 751	-0,56	406 835	+0,51	406 184	-0,16
Зобов'язання банків, з них:	2 135 838	2 648 986	+24,03	3 046 573	+15,01	3 537 803	+16,12
- строкові вклади (депозити) інших банків та кредити, що отримані від інших банків	6457	6 763	+4,74	4 271	-36,85	3 768	-11,78
- кошти суб'єктів господарювання	889 526	1 260 156	+41,67	1 497 363	+18,82	1 720 063	+14,87
- кошти фізичних осіб (з ощадними депозитними сертифікатами)	933 240	1 083 758	+16,13	1 216 229	+12,22	1 406 735	+15,66
- кошти небанківських фінансових установ	53 188	61 741	+16,08	66 428	+7,59	87 630	+31,92
Усього пасивів	2 351 678	2 945 030	+25,23	3 414 920	+15,96	4 000 716	+17,15

*Примітка. Складено автором за даними джерела [20].

Дані таблиці вказують на поступове зростання банківських ресурсів за останні 4 роки. Так, загальні банківські пасиви у 2023 році у порівнянні з попереднім роком зросли на 25,23%, у 2024 році – на 15,96%, а у 2025 році на 17,15%. Найбільш швидкими темпами зростав банківський капітал, у 2023 році збільшення капіталу склало 37,16%, у 2024 році – 24,42%, а у 2025 році – 25,67%. В цілому за останні 4 роки капітал зріс на 114,47%, що може свідчити про необхідність створення відповідного буферу капіталу в умовах війни для ефективного реагування на деструктивні події та забезпечення стабільності банківської діяльності. Другими за темпами зростання ресурсами стали кошти

суб'єктів господарювання, які зростали повільніше за капітал, однак все одно мали досить високі темпи: +41,67% у 2023 році, +18,82% у 2024 році, +14,87% у 2025 році, що свідчить про збереження високої ділової активності суб'єктів господарювання та концентрацію значних обсягів ліквідності на рахунках у банківській системі. Кошти фізичних осіб також демонстрували стабільне зростання протягом усього досліджуваного періоду: у 2023 році приріст становив 16,13%, у 2024 році – 12,22%, а у 2025 році – 15,66%. Така тенденція свідчить про збереження довіри населення до банківської системи навіть в умовах воєнних ризиків. Водночас вагому роль у підтриманні депозитної активності населення відігравало поступове підвищення депозитних ставок.

Проаналізуємо напрями використання банківських ресурсів (банківські активи) за аналогічний період (табл. 2.2).

Таблиця 2.2

Динаміка активів банків України у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Готівкові кошти	74 760	79 218	5,96	111 324	+40,53	123 830	+11,23
Банківські метали	156	120	-23,08	244	+103,33	268	+9,84
Кошти в Національному банку України	82 485	213 489	+158,82	229 448	+7,48	248 599	+8,35
Кореспондентські рахунки, що відкриті в інших банках	315 085	348 166	+10,50	355 225	+2,03	318 941	-10,21
Строкові вклади в інших банках та кредити, надані іншим банкам	51 010	57 439	+12,60	114 919	+100,07	119 107	+3,64
Кредити надані клієнтам, з них:	1 036 213	1 024 678	-1,11	1 138 032	+11,03	1 220 332	+7,23
- кредити, що надані органам державної влади	24 809	18 349	-26,04	13 077	-28,73	8677	-33,65

Продовж табл. 2.2

1	2	3	4	5	6	7	8
- кредити, що надані суб'єктам господарювання	801 413	783 690	-2,21	850 581	+8,54	869727	+2,25
- кредити, що надані фізичним особам	209 948	222 590	+6,02	274 272	+23,22	341848	+24,65
- кредити, надані небанківським фінансовим установам	48	49	+2,08	102	+108,16	80	-21,57
Вкладення в цінні папери та довгострокові інвестиції, з них:	1 022 658	1 466 474	+43,40	1 693 022	+15,45	2 010 151	+18,73
- ОВДП	532 704	734 466	+3788	990 817	+34,90	1 036 338	+4,59
Резерви за активними операціями банків	369 936	371 189	+0,34	357 989	-3,56	186225	+47,98
Усього активів	2 351 678	2 945 030	+25,23	3 414 920	+15,96	4 000 716	+17,15

*Примітка. Складено автором за даними джерела [20].

З таблиці видно, що обсяг активів за досліджуваний період мав тенденцію до зростання. У 2022 році загальний обсяг активів склав 2 351 678 млн грн, у 2023 становив 2 945 030 млн грн, а у 2024 та 2025 році – 3 414 920 млн грн та 4 000 716 млн грн відповідно. Найбільший приріст спостерігався у 2023 році – на 25,23%, що було пов'язано зі збільшенням вкладень банків у державні цінні папери, зростанням ліквідності та активною підтримкою банківської системи з боку держави і Національного банку України. У 2024–2025 роках позитивна тенденція зберігалася, хоча темпи приросту були дещо нижчими. Спостерігається збільшення обсягів готівкових коштів банків. У 2024 році їх приріст становив 40,53%, а у 2025 році – ще 11,23%. Це свідчить про підвищення потреб економіки у ліквідних коштах та поступове відновлення довіри до банківської системи. Суттєве зростання спостерігалось за показником «Кошти в Національному банку України». У 2023 році їх обсяг збільшився на 158,82%, що свідчить про накопичення банками високоліквідних ресурсів та посилення

обережної політики управління активами в умовах високої невизначеності. У наступні роки зростання продовжувалося, однак більш помірними темпами.

Проаналізуємо формування банківських пасивів за аналогічний період досліджуваним банком (ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»).

Таблиця 2.3

Динаміка пасивів ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, тис. грн	Сума, тис. грн	Тпр,%	Сума, тис. грн	Тпр,%	Сума, тис. грн	Тпр,%
Власний капітал, у т.ч.:	980 749	1 035 409	+5,57	1 016 756	-1,80	997 875	-1,86
- статутний капітал	856 566	856 566	0,00	856 566	0,00	856 566	0,00
- нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	-147 790	10 313	+106,98	-15 075	-246,18	7 628	+150,60
- емісійний дохід	12 172	12 172	0,00	12 172	0,00	12 172	0,00
- інші резерви	-2 940	80 308	+2831,56	87 043	+8,39	45 459	-47,77
- резервні та інші фонди банку	262 741	76 050	-71,06	76 050	0,00	76 050	0,00
Зобов'язання банку, у т.ч.:	3 245 011	2 779 457	-14,35	2 612 635	-6,00	2 792 475	+6,88
- кошти банків	954 059	43 114	-95,48	49 284	+14,31	78 282	+58,84
- кошти клієнтів	2 145 793	2 615 955	+21,91	2 443 387	-6,60	2 562 556	+4,88
- інші залучені кошти	37 798	41 213	+9,03	46 410	+12,61	46 869	+0,99
- резерви за кредитними зобов'язаннями та контрактами фінансової гарантії	14	951	+6692,86	1 401	+47,32	716	-48,89
- відстрочені податкові зобов'язання	-	9 487	-	10 091	+6,37	37 821	+274,80
- інші фінансові зобов'язання	47 704	40 008	-16,13	33 228	-16,95	39 448	+18,72
- інші нефінансові зобов'язання	20 677	28 729	+38,95	28 834	+0,37	26 783	-7,11
Усього пасивів	4 225 760	3 814 866	-9,72	3 629 391	-4,86	3 790 350	+4,43

*Примітка. Складено автором за даними джерел [14; 15; 16].

Власний капітал банку у 2023 році зріс на 5,57% і становив 1 035 409 тис. грн, однак у наступні роки відбулося його поступове скорочення: у 2024 році – на 1,80%; у 2025 році – на 1,86%. Статутний капітал залишається досить стабільним, адже протягом усього періоду не змінювався та становив 856 566 тис. грн. Це свідчить про відсутність додаткових емісій акцій або докапіталізації банку. Про нестабільність фінансових результатів банку та залежність від зовнішніх економічних факторів свідчать коливання нерозподіленого прибутку: у 2022 році банк мав непокритий збиток у розмірі 147 790 тис. грн; у 2023 році показник став позитивним і склав 10 313 тис. грн; у 2024 році знову зафіксовано збиток; у 2025 році банк повернувся до прибуткової діяльності. Зобов'язання банку протягом 2022–2024 років скорочувалися, однак у 2025 році зросли на 6,88%, що стало головним фактором збільшення загальних пасивів. Найбільш різке скорочення відбулося за показником коштів банків: з 954 059 тис. грн у 2022 році до 43 114 тис. грн у 2023 році (–95,48%). Це може свідчити про суттєве зменшення кредитування або погашення зобов'язань перед іншими банками. У 2024–2025 роках спостерігалось поступове відновлення цього джерела ресурсів. Основним джерелом ресурсів банку залишалися кошти клієнтів, частка яких у структурі пасивів є домінуючою. У 2023 році їх обсяг зріс на 21,91%, що є позитивним сигналом щодо рівня довіри вкладників до банку. Незважаючи на скорочення у 2024 році, у 2025 році показник знову зріс до 2 562 556 тис. грн. Таким чином, саме клієнтські кошти формували основу ресурсної бази банку. Інші залучені кошти демонстрували стабільне помірне зростання протягом усього періоду, що свідчить про диверсифікацію джерел фінансування. Водночас суттєво зросли відстрочені податкові зобов'язання: у 2025 році – на 274,8%. Це може бути наслідком змін у податковому обліку або накопичення тимчасових податкових різниць. Інші фінансові зобов'язання у 2023–2024 роках скорочувалися, однак у 2025 році зросли на 18,72%, що може свідчити про активізацію розрахункових та інших операцій банку.

Отже, аналіз динаміки пасивів АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022–2025 роках показав, що банк функціонував в умовах нестабільного економічного середовища, що позначилося на скороченні загального обсягу пасивів у 2023–2024 роках. Основним джерелом формування ресурсної бази залишалися кошти клієнтів, тоді як залежність від міжбанківських ресурсів істотно зменшилася. Незважаючи на окремі негативні тенденції, у 2025 році спостерігаються ознаки стабілізації діяльності банку: зростання загальних пасивів, збільшення коштів клієнтів та повернення до прибутковості. Це може свідчити про поступове відновлення фінансової стійкості банківської установи.

Проілюструємо та оцінимо динаміку активів ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» (табл. 2.4).

Таблиця 2.4

Динаміка активів ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, тис. грн	Сума, тис. грн	Тпр,%	Сума, тис. грн	Тпр,%	Сума, тис. грн	Тпр,%
1	2	3	4	5	6	7	8
Грошові кошти та їх еквіваленти	398 169	703 178	+76,60	915 537	+30,20	2 124 067	+132,00
Кредити клієнтам	1 808 228	1 110 825	-38,57	839 214	-24,45	827 499	-1,40
Інвестиції в цінні папери	1 572 254	773 440	-50,81	1 200 443	+55,21	144 484	-87,96
Інвестиційна нерухомість	57 755	607 170	+951,30	14 782	-97,57	13 307	-9,98
Поточні податкові активи	19 208	1 714	-91,08	1 714	0,00	1 714	0,00
Відстрочені податкові активи	2 367	–	-100,00	–	–	–	–
Нематеріальні активи за вирахуванням гудвілу	37 855	43 623	+15,24	44 480	+1,96	39 723	-10,69
Основні засоби	196 185	326 698	+66,53	434 904	+33,13	401 867	-7,60
Інші фінансові активи	112 637	109 423	-2,85	132 243	+20,85	210 332	+59,05
Інші нефінансові	21 102	24 108	+14,25	26 439	+9,67	27 357	+3,47

1	2	3	4	5	6	7	8
активи							
Непоточні активи	–	114 687	–	19 635	-82,88	–	-100,00
Усього активів	4 225 760	3 814 866	-9,72	3 629 391	-4,86	3 790 350	+4,43

*Примітка. Складено автором за даними джерел [14; 15; 16].

Аналізуючи активи ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» спостерігаємо, що протягом 2022–2024 років загальний обсяг активів банку скорочувався: у 2023 році – на 9,72%; у 2024 році – ще на 4,86%. Таке зниження свідчить про скорочення масштабів діяльності банку, зменшення обсягів кредитування та інвестиційної активності. Водночас у 2025 році спостерігалось збільшення активів на 4,43% до 3 790 350 тис. грн, що може свідчити про поступову стабілізацію фінансового стану банку. Найбільш помітною тенденцією стало стрімке зростання обсягу грошових коштів та їх еквівалентів: у 2023 році – на 76,6%; у 2024 році – на 30,2%; у 2025 році – ще на 132%, у результаті їх обсяг у 2025 році досяг 2 124 067 тис. грн, що більш ніж у п'ять разів перевищує показник 2022 року. Це свідчить про значне підвищення рівня ліквідності банку та орієнтацію на більш консервативну політику управління активами в умовах високої невизначеності. Кредитний портфель банку протягом усього досліджуваного періоду скорочувався: у 2023 році – на 38,57%; у 2024 році – на 24,45%; у 2025 році – ще на 1,4%. Загалом за аналізований період обсяг кредитів клієнтам зменшився більш ніж удвічі. Це може свідчити про зниження кредитної активності банку, посилення вимог до позичальників та високий рівень кредитних ризиків в економіці в умовах воєнного часу. Інвестиції в цінні папери характеризувалися нестабільною динамікою: у 2023 році їх обсяг скоротився на 50,81%; у 2024 році зріс на 55,21%; у 2025 році знову різко зменшився на 87,96%. Такі коливання можуть свідчити про активне управління інвестиційним портфелем банку та перегляд стратегії розміщення ресурсів залежно від ринкової ситуації. Обсяг інвестиційної нерухомості у 2023 році зріс майже у 10 разів,

однак уже у 2024 році скоротився на 97,57%. Це може бути пов'язано з переоцінкою активів, продажем нерухомості або зміною класифікації активів банку. Основні засоби банку у 2023–2024 роках демонстрували зростання: у 2023 році – на 66,53%; у 2024 році – на 33,13%. Проте у 2025 році їх обсяг дещо скоротився. Це може бути наслідком модернізації матеріально-технічної бази банку у попередні роки та подальшої оптимізації витрат. Нематеріальні активи зростали до 2024 року, після чого у 2025 році зменшилися на 10,69%, що може бути пов'язано з амортизацією програмного забезпечення або інших нематеріальних ресурсів. Інші фінансові активи у 2024–2025 роках суттєво зросли, особливо у 2025 році – на 59,05%, що може свідчити про розширення інших фінансових операцій банку. Інші нефінансові активи демонстрували стабільне помірне зростання протягом усього періоду, що свідчить про відносну стабільність допоміжних активів банку. Поточні податкові активи у 2023 році різко скоротилися більш ніж на 91% та надалі залишалися незмінними. Водночас відстрочені податкові активи після 2022 року були відсутні.

Отже, аналіз динаміки активів АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022–2025 роках показав, що банк здійснював політику підвищення ліквідності та зниження ризиковості активних операцій. Про це свідчить значне зростання обсягу грошових коштів та одночасне скорочення кредитного портфеля.

2.2. Моніторинг формування фінансових результатів банківської діяльності

Не зважаючи на складність економічної ситуації в умовах війни вітчизняні банки продовжують ефективно працювати та отримувати прибутки. Прибутковість банківської системи дає змогу підтримувати належний рівень капіталізації банків, формувати резерви для покриття потенційних ризиків, забезпечувати стабільне виконання зобов'язань перед клієнтами та підтримувати

належний рівень фінансової стабільності в банківському секторі. Крім того, отримання прибутку створює умови для подальшого кредитування економіки, розвитку банківських послуг та підтримання довіри населення та бізнесу до банківської системи України.

У таблиці 2.5 наведена динаміка фінансових результатів діяльності, отриманих банками України у 2022 – 2025 роках.

Таблиця 2.5

Динаміка доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Процентні доходи	217 053	304 437	+40,26	351 588	+15,49	410 764	+16,83
Комісійні доходи	85 622	97 572	+13,96	110 859	+13,62	124 353	+12,17
Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	43 482	30 264	-30,40	34 398	+13,66	30 468	-11,43
Інші операційні доходи	8 126	8 364	+2,93	6 735	-19,48	9 017	+33,88
Інші доходи	2 413	4 043	+67,55	1 965	-51,40	2 084	+6,06
Повернення списаних активів	853	2 056	+141,03	2 092	+1,75	2 984	+42,64
Усього доходів	357 549	446 737	+24,95	507 637	+13,63	597 671	+17,74

*Примітка. Складено автором за даними джерела [5].

З таблиці 2.5 видно, що доходи банківських установ України з року в рік зростають, не дивлячись на фактор війни. Особливо швидкими темпами зростають процентні доходи, що відбувається через підвищені процентні ставки за активними операціями. Банки встановлюють високі ставки за кредитами, враховуючі не тільки розмір облікової ставки НБУ, а й ризики, пов'язані з війною. Комісійні доходи також демонструють стабільне зростання, так у 2023 році вони зросли на 13,96% у порівнянні з попереднім роком, у 2024 – на 13,62%, а у 2025 – на 12,17%. Таке зростання свідчить і про збільшення операцій, за які

стягується комісія, і про зростання вартості цих операцій (зростання банківської комісії). Водночас результати від переоцінки та торговельних операцій характеризувалися нестабільною динамікою. У 2023 році їхній обсяг зменшився на 30,40%, що, ймовірно, було спричинено значними коливаннями обмінного курсу, змінами ринкової вартості фінансових інструментів та підвищеним рівнем невизначеності на фінансовому ринку. У 2024 році спостерігалось часткове відновлення цього показника (+13,66%); проте у 2025 році його значення знову знизилось на 11,43%. Така ситуація свідчить про високу залежність цього виду доходу від кон'юнктури фінансового ринку та коливань курсу валют. Особливу увагу слід приділити значному зростанню обсягу повернень раніше списаних активів. У 2023 році цей показник зріс на 141,03%, а в 2025 році – ще на 42,64%. Це може свідчити про підвищення ефективності банків у роботі з непрацюючими активами, а також вдосконалення процедур управління кредитними ризиками.

Дослідимо динаміку витрат банків за цей же період (табл. 2.6).

Таблиця 2.6

Динаміка витрат банківських установ України у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр,%	Сума, млн грн	Тпр,%	Сума, млн грн	Тпр,%
Процентні витрати	65 358	103 043	+57,66	117 290	+13,83	138 864	+18,39
Комісійні витрати	35 449	46 457	+31,05	54 317	+16,92	60 943	+12,20
Інші операційні витрати	17 875	18 481	+3,39	19 553	+5,80	22 347	+14,29
Загальні адміністративні витрати	82 434	92 325	+12,00	110 927	+20,15	113 087	+1,95
Інші витрати	5 951	8 727	+46,65	9 103	+4,31	10 190	+11,94
Відрахування в резерви	121 204	17 657	-85,43	9 638	-45,42	4 899	-49,17
Податок на прибуток	7 356	77 009	+946,88	95 903	+24,53	84 813	-11,56
Усього витрат	335 628	363 699	+8,36	416 730	+14,58	453 143	+8,74

*Примітка. Складено автором за даними джерела [5].

З таблиці 2.6 видно, що загальний обсяг витрат банківських установ України постійно зростає: у 2023 році – на 8,36%; у 2024 році – на 14,58%; у 2025 році – на 8,74%. У результаті сукупні витрати банківського сектору збільшилися з 335 628 млн грн у 2022 році до 453 143 млн грн у 2025 році. Така тенденція свідчить про розширення масштабів діяльності банків та зростання вартості здійснення банківських операцій. Найбільшу частку у структурі витрат банків становили процентні витрати, які протягом усього періоду стабільно зростали: у 2023 році – на 57,66%; у 2024 році – на 13,83%; у 2025 році – на 18,39%. У 2025 році їх обсяг досяг 138 864 млн грн. Таке зростання пояснюється підвищенням процентних ставок на фінансовому ринку, збільшенням вартості депозитних ресурсів та необхідністю підтримання ліквідності банківської системи. Комісійні витрати також демонстрували стійке зростання: у 2023 році – на 31,05%; у 2024 році – на 16,92%; у 2025 році – на 12,2%. Це вказує на активізацію розрахунково-касових операцій, розвиток платіжних сервісів та збільшення обсягів банківських послуг. Загальні адміністративні витрати зросли з 82 434 млн грн у 2022 році до 113 087 млн грн у 2025 році. Найбільший приріст відбувся у 2024 році – на 20,15%, що може бути пов'язано зі зростанням витрат на оплату праці, цифровізацію банківських процесів, безпекові заходи та підтримку інфраструктури банків. У 2025 році темпи зростання адміністративних витрат суттєво уповільнилися і становили лише 1,95%, що може свідчити про оптимізацію витрат банківськими установами. Інші операційні витрати протягом аналізованого періоду зростали помірними темпами, а у 2025 році їх приріст прискорився до 14,29%. Це може бути пов'язано зі збільшенням витрат на обслуговування клієнтів, інформаційні технології та супровід операційної діяльності. Інші витрати також мали тенденцію до зростання, особливо у 2023 році, коли вони збільшилися на 46,65%. Надалі темпи їх приросту були помірнішими. Найбільш суттєві зміни відбулися за статтею відрахувань у резерви: у 2023 році їх обсяг скоротився на 85,43%; у 2024 році – ще на 45,42%; у 2025 році – на 49,17%. Така тенденція свідчить про поступове зниження кредитних ризиків та стабілізацію якості активів. Податок

на прибуток у 2023 році зріс майже у 10 разів, а у 2024 році – ще на 24,53%. В умовах війни відбулось зростання прибутковості банківського сектору та збільшення податкового навантаження на банки. У 2025 році обсяг податку дещо скоротився, однак залишався на високому рівні.

Отже, аналіз динаміки витрат банківських установ України у 2022–2025 роках показав, що банківський сектор функціонував в умовах поступового відновлення економічної активності та адаптації до кризових викликів. Основними чинниками зростання витрат стали підвищення процентних витрат, збільшення адміністративних та комісійних витрат. Водночас суттєве скорочення відрахувань у резерви свідчить про покращення якості кредитного портфеля та зниження рівня ризиковості банківських операцій.

Проілюструємо фінансові результати діяльності вітчизняних банків за останні 4 роки на рис. 2.1.

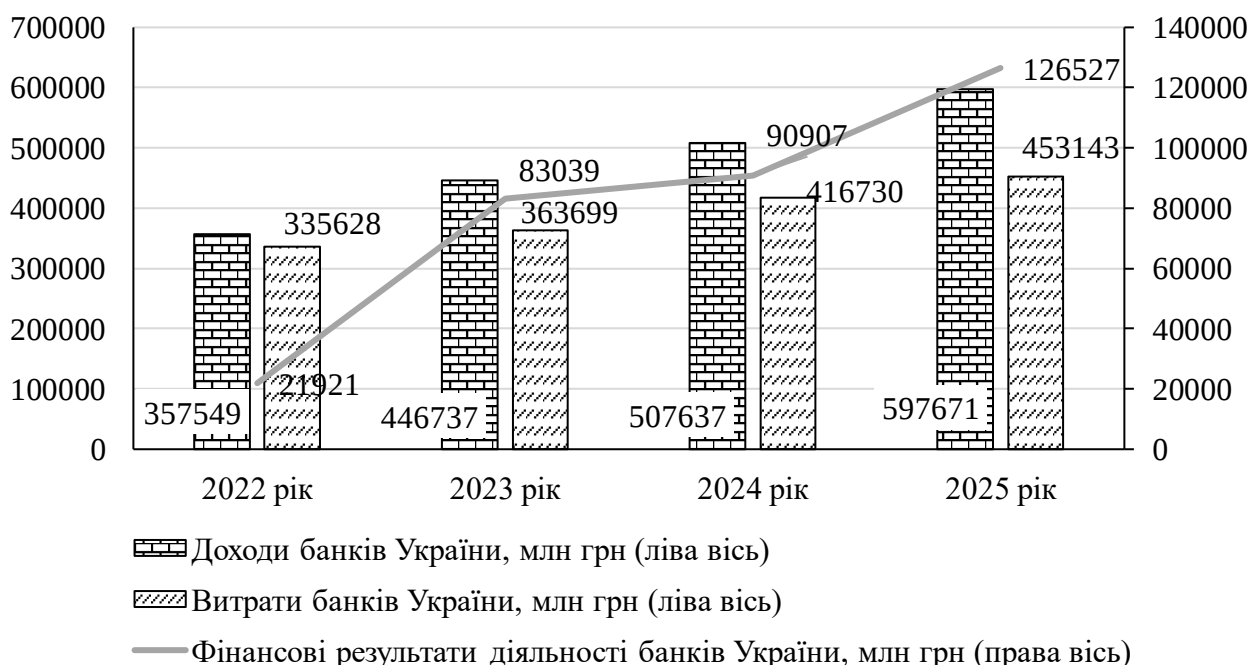

Рис. 2.1. Динаміка формування фінансових результатів діяльності банків України у 2022 – 2025 роках*

*Примітка. Складено автором за даними джерела [5].

Наведений на рисунку аналіз свідчить про стійку тенденцію до зростання як доходів, так і витрат банківського сектору протягом усього досліджуваного періоду. Водночас темпи зростання доходів банків перевищували темпи зростання витрат, що сприяло значному покращенню загальних фінансових показників банківської системи.

Незважаючи на складні умови воєнного часу, фінансові результати українських банків за аналізований період суттєво покращилися. Чистий прибуток зріс з 21 921 млн грн у 2022 році до 126 527 млн грн у 2025 році. Найбільш значне зростання спостерігалось у 2023 році, коли фінансовий результат зріс майже в чотири рази порівняно з 2022 роком. Така динаміка свідчить про високу стійкість банківського сектору України, його здатність зберігати прибутковість в умовах кризи, а також про ефективність монетарних та регуляторних заходів, вжитих Національним банком України.

Проаналізуємо результати діяльності ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022 – 2025 роках (табл. 2.7).

Таблиця 2.7

Динаміка доходів, витрат та фінансового результату
ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, тис. грн	Сума, тис. грн	Тпр, %	Сума, тис. грн	Тпр, %	Сума, тис. грн	Тпр, %
1	2	3	4	5	6	7	8
Доходи, у т.ч.:	762 013	450 866	-40,83	467 679	+3,73	461 104	-1,41
- процентні доходи	488 961	317 556	-35,06	339 623	+6,95	343 738	+1,21
- комісійні доходи	63 805	52 397	-17,88	52 898	+0,96	55 808	+5,50
- інші доходи	18 875	33 945	+79,84	56 733	+67,13	47 013	-17,13
- чистий прибуток (збиток) від операцій та переоцінки	175 744	-75 101	-	-23 609	-	3 896	-
Витрати, у т.ч.:	1 040 549	476 031	-54,25	494 721	+3,93	451 926	-8,65
- процентні витрати	370 861	175 115	-52,78	153 605	-12,28	142 334	-7,34

1	2	3	4	5	6	7	8
- комісійні витрати	24 208	25 899	+6,99	27 164	+4,88	26 637	-1,94
- збиток від зменшення корисності, визначений згідно з МСФЗ 9	181 067	257 036	+41,96	135 914	-47,12	86 550	-36,32
- інші витрати	–	9 898	–	16 839	+70,12	–	-100,00
- витрати на виплати працівникам	160 969	155 786	-3,22	159 570	+2,43	162 099	+1,58
- амортизаційні витрати	31 222	36 620	+17,29	35 638	-2,68	32 932	-7,59
- інші адміністративні та операційні витрати	211 253	177 849	-15,81	187 505	+5,43	165 120	-11,94
- витрати на сплату податку / пільга	316	-3 423	-1183,23	1 245	-136,37	-7 345	-689,96
Чистий прибуток (збиток)	-278 220	-28 588	-	-25 797	-	1 833	-

*Примітка. Складено автором за даними джерел [14; 15; 16].

У 2023 році загальний обсяг доходів банку скоротився на 40,83% порівняно з 2022 роком та становив 450 866 тис. грн. У 2024 році доходи дещо зросли – на 3,73%, однак у 2025 році знову спостерігалось незначне скорочення – на 1,41%. Основним джерелом доходів банку протягом усього періоду залишалися процентні доходи. Незважаючи на значне зниження у 2023 році на 35,06%, у наступні роки вони поступово зростали: у 2024 році – на 6,95%; у 2025 році – на 1,21%. Це свідчить про часткове відновлення активних операцій банку та стабілізацію процентної маржі. Комісійні доходи у 2023 році скоротилися на 17,88%, що може бути пов'язано зі зниженням ділової активності клієнтів. Водночас у 2024–2025 роках спостерігалось поступове зростання цього показника, що свідчить про відновлення обсягів розрахунково-касових та інших банківських операцій. Інші доходи демонстрували значне зростання: у 2023 році – на 79,84%; у 2024 році – на 67,13%. Проте у 2025 році вони скоротилися на 17,13%. Такі коливання можуть бути пов'язані зі змінами результатів

операційної діяльності, курсовими різницями або доходами від переоцінки активів. Особливо негативним чинником для банку став збиток від операцій та переоцінки у 2023–2024 роках. Лише у 2025 році банк отримав позитивний фінансовий результат за цією статтею у розмірі 3 896 тис. грн, що свідчить про покращення ринкової ситуації та ефективності управління активами. Аналізуючи витрати банку, у 2023 році загальний їх обсяг витрат скоротився на 54,25%, що було пов'язано насамперед зі зменшенням процентних витрат та оптимізацією операційної діяльності. У 2024 році витрати зросли на 3,93%, а у 2025 році знову скоротилися на 8,65%. Процентні витрати протягом усього досліджуваного періоду зменшувалися: у 2023 році – на 52,78%; у 2024 році – на 12,28%; у 2025 році – на 7,34% через про зниження вартості залучених ресурсів та скорочення обсягів процентних зобов'язань банку. Комісійні витрати у 2023–2024 роках поступово зростали, однак у 2025 році незначно скоротилися. Така динаміка відповідає змінам обсягів банківських операцій. Суттєвий вплив на фінансові результати банку мали витрати від зменшення корисності активів, визначені згідно з МСФЗ 9. У 2023 році вони зросли на 41,96% та досягли 257 036 тис. грн, що свідчить про значні кредитні ризики та погіршення якості активів банку. Проте у 2024–2025 роках ці витрати суттєво скоротилися, що може свідчити про покращення стану кредитного портфеля. Витрати на виплати працівникам протягом усього періоду залишалися відносно стабільними, коливаючись у межах 155–162 тис. грн. Амортизаційні витрати після зростання у 2023 році поступово скорочувалися. Інші адміністративні та операційні витрати у 2023 році зменшилися на 15,81%, що свідчить про проведення банком заходів щодо оптимізації витрат. У 2025 році їх обсяг також скоротився майже на 12%. Щодо фінансового результату банку, то 2022–2024 роках банк залишався збитковим: у 2022 році чистий збиток становив 278 220 тис. грн; у 2023 році – 28 588 тис. грн; у 2024 році – 25 797 тис. грн. Водночас спостерігалось суттєве скорочення обсягу збитків, що свідчить про поступове покращення фінансового стану банку. У 2025 році банк отримав чистий прибуток у розмірі

1 833 тис. грн, що стало позитивним результатом та свідченням відновлення ефективності діяльності банку.

Отже, аналіз динаміки доходів, витрат та фінансового результату АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022–2025 роках показав, що банк функціонував у складних економічних умовах, які негативно вплинули на рівень його доходів та прибутковість. Основними проблемами стали значні витрати на формування резервів та збитки від переоцінки активів. Разом із тим упродовж аналізованого періоду банк здійснював поступову оптимізацію витрат, знижував процентні витрати та покращував якість активів. Це дозволило у 2025 році досягти позитивного фінансового результату.

Порівняємо коефіцієнти прибутковості ROE та ROA ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та середні по банківській системі (рис. 2.2).

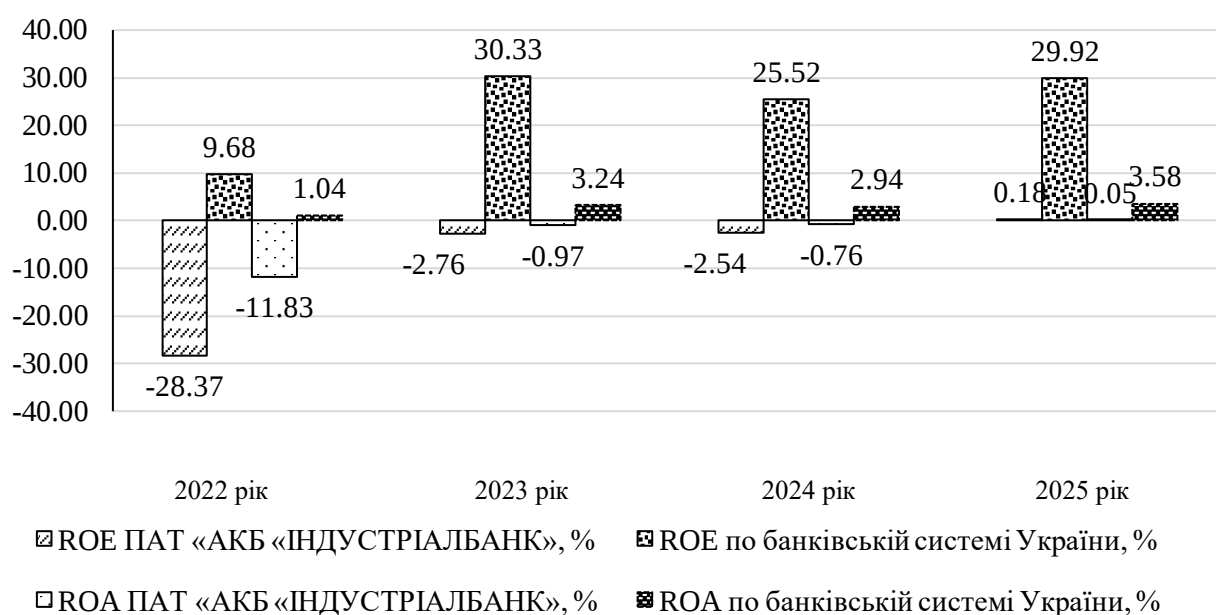

Рис. 2.2. Динаміка рентабельності капіталу та рентабельності активів ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та банківської системи України у 2022–2025 роках*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [14; 15; 16; 20].

Дані рисунку показують, що хоча протягом аналізованого періоду показники прибутковості ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» поступово

покращувалися, фінансова ефективність банку залишалася значно нижчою за середній рівень банківського сектору України. Це свідчить про наявність стійких фінансових проблем, нижчу операційну ефективність та необхідність подальшого зміцнення прибутковості та фінансової стабільності банку.

2.3. Оцінка показників ефективності діяльності банківської системи України та АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»

Оцінку показників ефективності діяльності банківської системи слід розпочинати з розрахунку коефіцієнтів, наведених у таблиці 1.2, таких як маржинальність та якість активів. Саме ці показники дозволяють комплексно оцінити рівень прибутковості банківської діяльності, ефективність використання ресурсної бази, ступінь ризиковості активних операцій та здатність банків своєчасно виконувати свої зобов'язання перед клієнтами й контрагентами. Крім того, аналіз відповідних коефіцієнтів дає можливість визначити рівень фінансової стійкості банківської системи, її адаптивність до кризових умов та ефективність управління активами і пасивами в умовах підвищеної макроекономічної нестабільності.

Таблиця 2.8

Основні показники ефективності діяльності банків України у 2022–2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Маржинальність (NIM)	6,45	6,84	6,86	6,8
Зміна NIM до попереднього року, в.п.	—	+0,39	+0,02	-0,06
Якість активів (NPL)	36,1	42,87	44,12	38,96
Зміна NPL до попереднього року, в.п.	—	+6,77	+1,25	-5,16

*Примітка. Складено автором за даними джерел [5; 19; 20].

Маржинальність (NIM) залишалася відносно стабільною протягом усього аналізованого періоду та демонструвала незначну тенденцію до зростання. У 2022 році її значення становило 6,45%, збільшившись до 6,84% у 2023 році та до 6,86% у 2024 році. Зростання NIM у 2023–2024 роках може бути пов’язане з підвищенням процентних ставок за активними банківськими операціями, зростанням прибутковості кредитної та інвестиційної діяльності, а також впливом жорсткої монетарної політики, що проводиться Національним банком України. У 2025 році спостерігалось незначне зниження показника до 6,80% (-0,06 процентних пунктів), що може свідчити про поступову стабілізацію процентного середовища та певне звуження спреду між процентними доходами та витратами банків.

Якість активів (NPL) демонструвала негативну тенденцію до зростання протягом 2022–2024 років. Якщо у 2022 році частка непрацюючих кредитів становила 36,1%, то у 2023 році вона зросла до 42,87%, а у 2024 році – до 44,12%. Така динаміка свідчить про погіршення якості кредитних портфелів банків під впливом воєнних ризиків, зниження платоспроможності позичальників, втрати активів на тимчасово окупованих територіях та загального погіршення фінансового стану підприємств і домогосподарств.

Водночас у 2025 році спостерігалось значне поліпшення показника непрацюючих кредитів, який знизився до 38,96%, що на 5,16 процентних пунктів нижче, ніж у попередньому році. Це може свідчити про активізацію зусиль банків з управління непрацюючими боргами, списання або реструктуризацію проблемних кредитів, а також про певне відновлення економічної активності та платоспроможності позичальників.

У наступній таблиці наведено аналогічні коефіцієнти для ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» (табл. 2.9).

Маржинальність (NIM) АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» протягом 2022–2025 років демонструвала стійку тенденцію до зростання. У 2022 році значення показника становило 2,80%, що було суттєво нижче середнього рівня по банківській системі України.

Основні показники ефективності ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК»

у 2022 – 2025 роках*

Показник	2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
Маржинальність (NIM)	2,80	3,54	5,01	5,43
Зміна NIM до попереднього року, в.п.	–	+0,74	+1,47	+0,42
Якість активів (NPL)	77,20	67,98	75,28	75,99
Зміна NPL до попереднього року, в.п.	–	-9,22	+7,30	+0,71

*Примітка. Складено автором за даними джерел [14; 15; 16].

Проте вже у 2023 році маржинальність зросла до 3,54%. У 2024 році приріст показника був ще більш значним – на 1,47% внаслідок чого рівень NIM досяг 5,01%. У 2025 році позитивна тенденція зберіглася, а показник зріс до 5,43%, що на 0,42% більше порівняно з попереднім роком. Зростання чистої процентної маржі може свідчити про підвищення ефективності процентної політики банку, збільшення доходності активних операцій, оптимізацію структури ресурсної бази та поступове скорочення вартості залучених коштів. Крім того, позитивна динаміка NIM може бути наслідком переорієнтації банку на більш прибуткові активні операції та покращення управління процентними ризиками. Незважаючи на позитивні зміни, рівень маржинальності банку у 2025 році все ще залишався нижчим за середній показник банківської системи України, що свідчить про наявність певних обмежень у прибутковості активних операцій банку.

Якість активів (NPL) ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» упродовж досліджуваного періоду залишалася на критично низькому рівні. У 2022 році частка непрацюючих кредитів становила 77,20%, що більш ніж удвічі перевищувало середній показник по банківській системі України. У 2023 році спостерігалось покращення ситуації: рівень NPL знизився до 67,98%, тобто на 9,22 процентних пункти. Це може свідчити про проведення банком заходів щодо очищення кредитного портфеля, списання проблемної заборгованості або

реструктуризації кредитів. Проте у 2024 році показник знову суттєво зріс – до 75,28%, а у 2025 році досяг 75,99%, збільшившись ще на 0,71 процентних пункти. Така динаміка свідчить про збереження значних проблем із якістю кредитного портфеля банку та високий рівень кредитного ризику. Основними причинами цього можуть бути погіршення фінансового стану позичальників, висока концентрація проблемної заборгованості, наслідки воєнних дій та складна макроекономічна ситуація в країні. Водночас, попри високий рівень NPL, банк поступово покращував показники прибутковості, що може свідчити про адаптацію бізнес-моделі до кризових умов, зростання ролі непроцентних доходів та підвищення ефективності управління витратами.

Пруденційні нормативи також вказують на фінансову стійкість банківської системи. Їх оцінка є необхідним елементом визначення стабільності та ефективності роботи банків. Розглянемо значення пруденційних нормативів в цілому по банківській системі України за остання 4 роки (табл. 2.10).

Таблиця 2.10

Значення пруденційних нормативів по банківській системі України
за 2022–2025 роки*

Норматив		2022 рік	2023 рік	2024 рік	2025 рік
1		2	3	4	5
H1	Регулятивний капітал (млн грн)	211091,1	258340,6	268813,1	290745,2
H _{PK}	Норматив достатності регулятивного капіталу (не менше 10%)	19,68	21,07	17,35	16,37
HK1	Норматив достатності капіталу 1 рівня (не менше 7,5%)	13,12	12,24	16,92	16,08
HOK1	Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (не менше 5,625%)	–	–	16,92	16,07
LR	Коефіцієнт левериджу (не менше 3%)	–	–	–	6,89
H7	Норматив максимального розміру кредитного ризику на одного контрагента (не більше 25%)	17,8	–	15,09	16,29

	1	2	3	4	5
H8	Норматив великих кредитних ризиків (не більше 8-кратного розміру регулятивного капіталу)	86,33	15,53	66,53	88,69
H9	Норматив максимального розміру кредитного ризику за операціями з пов'язаними з банком особами (не більше 25%)	2,81	63,13	1,57	3,18
H11	Норматив інвестування в цінні папери окремо за кожною установою (не більше 15%)	0,0000	1,08	0,0000	0,0000
H12	Норматив загальної суми інвестування (не більше 60%)	0,02	0,0000	0,06	0,06

*Примітка. Складено автором за даними джерела [11].

За даними таблиці 2.10 обсяг регулятивного капіталу банківської системи України протягом 2022–2025 років стабільно зростає: з 211 091,1 млн грн у 2022 році до 290745,2 млн грн у 2025 році, що свідчить про нарощення банками капітальної бази, що забезпечувало підвищення фінансової стійкості та здатності покривати можливі ризики і збитки. Показник достатності регулятивного капіталу впродовж усього періоду суттєво перевищував мінімально допустиме значення 10%. Норматив достатності капіталу 1 рівня також перевищував установлені вимоги: у 2022 році – 13,12%; у 2025 році – 16,08%. Особливо позитивною була тенденція у 2024–2025 роках, коли показник суттєво зріс. Норматив достатності основного капіталу 1 рівня (НОК1), який почав застосовуватися у 2024 році, також значно перевищував мінімально допустиме значення 5,625% та становив понад 16%, що характеризує високий рівень фінансової стійкості банківської системи. У 2025 році коефіцієнт левериджу становив 6,89%, що більш ніж удвічі перевищує мінімально встановлену норму 3%. Це свідчить про помірний рівень боргового навантаження банків та достатню забезпеченість активів капіталом. Показник Н7 протягом аналізованого періоду залишався нижчим за граничне значення 25%. Норматив Н8 характеризувався значними коливаннями. Попри такі зміни, показник

залишався значно нижчим за максимально допустимий рівень (8-кратний розмір регулятивного капіталу), що свідчить про контрольований рівень. У 2023 році спостерігалось різке зростання нормативу Н9 до 63,13%, що суттєво перевищувало встановлене обмеження 25% і свідчить про підвищення обсягів операцій із пов'язаними особами або про тимчасові кризові явища у банківському секторі. У 2024–2025 роках показник повернувся до нормативних меж та становив лише 1,57% і 3,18% відповідно. Нормативи інвестування (Н11 та Н12) упродовж усього періоду залишалися на дуже низькому рівні та суттєво нижчими за встановлені обмеження. Це свідчить про низький рівень ризикових інвестицій банків у цінні папери окремих установ та про консервативну інвестиційну політику банківської системи.

Порівняємо нормативи капіталу та значення коефіцієнта левериджу за останній аналізований рік в цілому по банківській системі України та ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» (рис. 2.3).

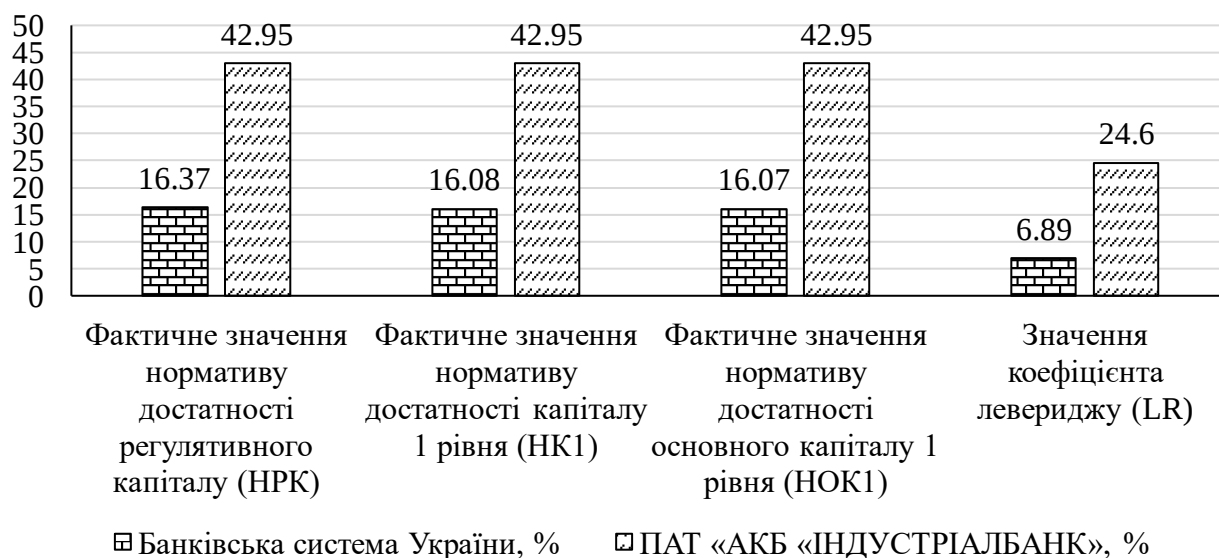

Рис. 2.3. Значення нормативів капіталу та коефіцієнта левериджу в середньому по банківській системі України та ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2025 році*

*Примітка. Складено автором за даними джерел [11; 18].

Аналіз рис. 2.3 вказує на те, що у 2025 році показники нормативів капіталу та коефіцієнта левериджу ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» були вищими порівняно із середніми значеннями по банківській системі України.

Так, фактичне значення нормативу достатності регулятивного капіталу (НРК) в середньому по банківській системі становило близько 16,37% при граничному значенні не менше 10%, фактичне значення нормативу достатності капіталу 1 рівня (НК1) по банківській системі становило 16,08%, при граничному значенні не менше 7,5%, норматив основного капіталу (НОК1) по банківській системі перебував на рівні близько 16,07% при граничному значенні не менше 5,625%, тоді як у ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» зазначені пруденційні нормативи перебували на рівні 42,95%.

Коефіцієнт левериджу (LR) по банківській системі України складав приблизно 6,89 %, тоді як у ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» він досяг близько 24,6 % при граничному значенні не менше 3%.

Отримані значення свідчать про те, що як банківська система України в цілому, так і ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2025 році забезпечували дотримання встановлених НБУ нормативних вимог щодо капіталу та левериджу. Водночас показники ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» суттєво перевищували не лише граничні значення, але й середні показники по банківській системі України.

Таким чином, результати аналізу підтверджують ефективність політики управління капіталом ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та свідчать про високий рівень капіталізації банку, його здатність покривати можливі ризики за рахунок власного капіталу та підтримувати належний рівень фінансової стійкості. Значний запас капіталу також характеризує банк як більш надійну та стабільну банківську установу, що позитивно впливає на рівень довіри клієнтів, інвесторів і кредиторів.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі було здійснено комплексну оцінку ефективності банківської діяльності на прикладі АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» та проаналізовано основні тенденції розвитку банківської системи України у 2022–2025 роках. У процесі роботи досліджено теоретичні засади оцінки ефективності банківської діяльності, проведено аналіз фінансового стану банку, його активів, пасивів, доходів, витрат, фінансових результатів та ключових показників ефективності.

Під час дослідження встановлено, що банківська система України функціонувала в умовах значної економічної нестабільності, спричиненої воєнними діями, високими кредитними ризиками, погіршенням платоспроможності позичальників та змінами у монетарній політиці держави. Незважаючи на складні умови, банківський сектор загалом зберіг достатній рівень капіталізації та фінансової стійкості, про що свідчить виконання більшості пруденційних нормативів та збереження стабільної процентної маржі.

Проведений аналіз діяльності АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» показав, що у 2022–2024 роках банк зазнавав негативного впливу кризових явищ, що проявилось у скороченні активів і пасивів, зменшенні обсягів кредитування, значному рівні проблемної заборгованості та збитковості діяльності. Водночас у 2025 році спостерігалися позитивні тенденції щодо поступового відновлення фінансової стабільності банку.

У структурі активів банку відбулося суттєве зростання обсягу грошових коштів та їх еквівалентів, що свідчить про підвищення рівня ліквідності та орієнтацію банку на більш консервативну політику управління активами. Разом із тим кредитний портфель банку протягом досліджуваного періоду скорочувався, що було пов'язано з високим рівнем кредитних ризиків та погіршенням якості активів.

Важливим результатом дослідження стало встановлення позитивної

динаміки показника чистої процентної маржі (NIM), що свідчить про поступове підвищення ефективності активних операцій банку. Водночас ключовою проблемою залишався надзвичайно високий рівень непрацюючих кредитів (NPL), який значно перевищував середні показники банківської системи України та негативно впливав на фінансову стійкість банку.

За результатами роботи можна зробити висновок, що ефективність діяльності АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК» у 2022–2025 роках поступово покращувалася, про що свідчать зростання маржинальності, скорочення збитковості та отримання чистого прибутку у 2025 році. Разом із тим діяльність банку все ще характеризується підвищеним рівнем кредитного ризику та значною часткою проблемної заборгованості, що потребує подальшого вдосконалення системи управління ризиками, активізації роботи з проблемними кредитами та підвищення ефективності кредитної політики.

На нашу думку, забезпечення подальшого підвищення ефективності діяльності банку потребує реалізації заходів щодо:

- покращення якості кредитного портфеля (цей напрям передбачає зменшення частки непрацюючих кредитів (NPL) та підвищення платіжної дисципліни позичальників);
- удосконалення управління активами й пасивами (йдеться про більш ефективне збалансування структури балансу банку, щоб забезпечити одночасно прибутковість і ліквідність.
- диверсифікація джерел доходів, а саме: збільшення частки комісійних доходів, розвиток нових банківських продуктів, послуг для малого та середнього бізнесу, а також активізація інвестиційних та розрахунково-касових операцій дозволять знизити залежність банку від процентних доходів та підвищити рівень фінансової стабільності.

Реалізація зазначених заходів сприятиме зміцненню конкурентних позицій АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК», підвищенню довіри клієнтів та забезпеченню стабільного розвитку банку в умовах післявоєнного відновлення економіки України.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Банківська система: навч. посіб. / за заг. ред. Н. С. Ситник. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.
2. Гладких Д. М. Банківська безпека держави в умовах розвитку інформаційної економіки (трансформації банківських операцій): монографія. Київ: НУОУ, 2019. 393 с.
3. Джолос А.В., Савченко Т.Г. Публічна система рейтингової оцінки банків України: призначення та інформаційна модель. *Економіка та суспільство*. 2017. Вип. 13. С. 1347–1352.
4. Довбенко М., Посаднева О., Шуплат О. Оцінка ефективності банківської діяльності під час деструктивних подій в економіці країни. *Економіка та суспільство*. 2024. № 64. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-64-136> (дата звернення: 25.03.26).
5. Доходи і витрати банків України. *Національний банк України*. URL : https://bank.gov.ua/files/stat/Inc_Exp_Banks_2026-03-01.xlsx (дата звернення: 02.05.26).
6. Дятлова Ю. В. Розвиток банківського сектору України в умовах конкурентної інтерналізації: методичний підхід до оцінювання. *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону*. 2020. №1(16). С. 67–74.
7. Дятлова Ю.В. Міжнародний аспект розвитку банківського сектору: сучасні тенденції, чинники та проблеми. *Міжнародні відносини: теоретико-практичні аспекти*. КНУКіМ. 2021. Вип. 7. С. 93-109.
8. Журавльова Т.О., Макаренко Ю.П., Турова Л.Л., Сірко А.Ю. Фінансовий менеджмент у банку : навч. посіб. Дніпро: Пороги, 2021. 360 с.
9. Забчук Г., Іващук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. *Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації*. 2022. Випуск 1–2. С. 50–61.

10. Забчук Г., Іващук О. Ризики банківської системи України в умовах воєнного стану. Інститут бухгалтерського обліку, контроль та аналіз в умовах глобалізації. 2022. № 1–2. С. 50–61.

11. Значення пруденційних нормативів по системі банків України. Національний банк України. URL : https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_Banks_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 08.05.26).

12. Кіндзерський Ю. В. Підрозділ 2.1. Фінансові інститути трансформації бізнесу: можливості національних банків розвитку в контексті структурних змін і повоєнного відновлення. *Трансформація бізнесу в контексті глобальних викликів сталого розвитку* : монографія / за заг. ред. Храпкіної В. В., Пічик К. В. Київ : Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2025. С. 91–101.

13. Коваленко В.В., Берновська Г.А. Забезпечення ефективності діяльності банків України в умовах фінансової нестабільності. *Економіка і суспільство*. 2016. Вип. 5. С. 357–361.

14. Консолідована фінансова звітність за 2023 рік. ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». URL : https://industrialbank.ua/images/fin-reports/years/2023/2023_Annual_Report-Consolidated.pdf (дата звернення: 01.05.26).

15. Консолідована фінансова звітність за 2024 рік. ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». URL : https://industrialbank.ua/images/fin-reports/years/2024/2024_AnnualReport_Consolidated.pdf (дата звернення: 01.05.26).

16. Консолідована фінансова звітність за 2025 рік. ПАТ «АКБ «ІНДУСТРІАЛБАНК». URL : https://industrialbank.ua/images/fin-reports/years/2025/2025_13857564_consolidated.pdf (дата звернення: 01.05.26).

17. Мудра Р. Р. Ефективність функціонування банків України на ринку банківських продуктів і послуг. *Економіка і суспільство*. 2018. Вип. 17. С. 573–579.

18. Нормативи капіталу та їх складові (у розрізі банків). Національний банк України. URL : https://bank.gov.ua/files/stat/Ratios_Banks_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 08.05.26).

19. Обсяги активних операцій та частка непрацюючих активів.

Національний банк України. URL : https://bank.gov.ua/files/stat/NPL_AO_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 05.05.26).

20. Основні показники діяльності банків України. *Національний банк України*. URL : https://bank.gov.ua/files/stat/Indicators_Banks_2026-04-01.xlsx (дата звернення: 25.04.26).

21. Павлова О., Держай О., Деркач О., Сацик В. Аналіз ефективності функціонування банківського сектору України. *Вісник Хмельницького національного університету. Економічні науки*. 2023. № 2 (316). С.259–264.

22. Пінтоха М. М. Особливості функціонування банківського сектору України в умовах воєнного стану: безпековий аспект. *Дніпровський науковий часопис публічного управління, психології, права*. 2023. №6. С. 259–264.

23. Положення про визначення банками України розміру кредитного ризику за активними банківськими операціями : Постанова Правління Національного банку України від 30.06.2016 р. № 351. Дата оновлення: 06.02.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0351500-16#Text> (дата звернення: 04.03.26).

24. Положення про здійснення оцінки стійкості банків і банківської системи України : Постанова Правління Національного банку України від 22.12.2017 р. № 141. Дата оновлення: 16.12.2024. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0141500-17#Text> (дата звернення: 04.03.26).

25. Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішнього капіталу в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку України від 06.05.2025 р. № 50. URL : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_06052025_50 (дата звернення: 04.03.26).

26. Положення про організацію процесу оцінки достатності внутрішньої ліквідності в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку України від 19.07.2024 р. № 88. URL : https://bank.gov.ua/ua/legislation/Resolution_19072024_88 (дата звернення: 04.03.26).

27. Положення про організацію системи управління ризиками в банках України та банківських групах : Постанова Правління Національного банку

України від 11.06.2018 р. № 64. Дата оновлення: 27.01.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0064500-18#Text> (дата звернення: 04.03.26).

28. Посмітна Н. В. Періодизація розвитку банківської системи України у контексті реалізації макроекономічної політики національного банку України. *Науковий погляд: економіка та управління*. 2023. № 4(84). С. 128–137 .

29. Прасолова С. П. Системний ризик банківського сектору України: оцінка основних джерел, чинників, наслідків та напрямів регулювання. *Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі*. 2019. № 1 (92). С. 54–63.

30. Про банки і банківську діяльність : Закон України від 07.12.2000 р. № 2121-III. Дата оновлення: 25.03.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2121-14#Text> (дата звернення: 04.03.26).

31. Про валюту і валютні операції : Закон України від 21.06.2018 р. № 2473-VIII. Дата оновлення: 01.01.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2473-19#Text> (дата звернення: 04.03.26).

32. Про затвердження Інструкції про порядок регулювання діяльності банків в Україні : Постанова Правління Національного банку України від 28.08.2001 р. № 368. Дата оновлення: 04.03.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0841-01#Text> (дата звернення: 04.03.26).

33. Про Національний банк України : Закон України від 20.05.1999 р. № 679-XIV. Дата оновлення: 01.01.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/679-14#Text> (дата звернення: 04.03.26).

34. Про платіжні послуги : Закон України від 30.06.2021 р. № 1591-IX. Дата оновлення: 01.01.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1591-20#Text> (дата звернення: 04.03.26).

35. Про систему гарантування вкладів фізичних осіб : Закон України від 23.02.2012 р. № 4452-VI. Дата оновлення: 01.01.2026. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4452-17#Text> (дата звернення: 04.03.26).

36. Про фінансові послуги та фінансові компанії : Закон України від 14.12.2021 р. № 1953-IX. Дата оновлення: 01.01.2026. URL :

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1953-20#Text> (дата звернення: 04.03.26).

37. Рац О. М. Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного часу. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 47. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67> (дата звернення: 15.04.2026).

38. Рудевська В. І. Бізнес-архітектура банківського сектору у забезпеченні зростання економіки країни: теорія, методологія, практика : монографія. Київ : Автограф, 2021. 236 с.

39. Ситник Н.С., Стасишин А.В., Блащук-Девяткіна Н.З., Петик Л.О. Банківська система: навч. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 580 с.

40. Скоморовський В.Б., Яновер М.Е. Нормативно-правові засади банківської діяльності в Україні. *Legal Bulletin*. 2024. № 4 (14). С. 44–50.

41. Стратегія Національного банку України. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/strategiya-natsionalnogo-banku-ukrayini> (дата звернення: 08.05.2026).

42. Сучасні детермінанти управління банківськими ризиками : монографія / за ред. В.В. Коваленко. Одеса : ОНЕУ, 2022. 331 с.

43. Устинова І., Полторацька Ю. Міжнародні практики організації банківської моделі для реформування банківського нагляду в Україні. *Юридичний вісник*. 2017. №1(42). С. 86–91.

44. Циганюк Д.Л., Рудняк А.Д. Аналіз фінансового стану банківського сектору України. *Вісник Сумського державного університету*. 2020. №1. С. 155–162.

ДОДАТКИ

Економіко-математична модель розрахунку динаміки доходів
банківських установ України у 2022 – 2025 роках

Задача полягає у розрахунку динаміки доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках.

У кваліфікаційній роботі бакалавра результат розрахунку відображено в таблиці 2.5.

Вхідні дані для розрахунку

Таблиця А.1

Динаміка доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Процентні доходи	217 053	304 437	?	351 588	?	410 764	?
Комісійні доходи	85 622	97 572	?	110 859	?	124 353	?
Результат від переоцінки та від операцій купівлі- продажу	43 482	30 264	?	34 398	?	30 468	?
Інші операційні доходи	8 126	8 364	?	6 735	?	9 017	?
Інші доходи	2 413	4 043	?	1 965	?	2 084	?
Повернення списаних активів	853	2 056	?	2 092	?	2 984	?
Усього доходів	357 549	446 737	?	507 637	?	597 671	?

Алгоритм розрахунку динаміки доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках за допомогою електронних таблиць Microsoft Excel 2010 наведений на рисунку А.1 та в таблиці А.2.

Показник	2022 рік		2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Пропентні доходи	217 053		304 437	=D12*100/C12-100	351 588	=F12*100/D12-100	410 764	=H12*100/F12-100
Комісійні доходи	85 622		97 572	=D13*100/C13-100	110 859	=F13*100/D13-100	124 353	=H13*100/F13-100
Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	43 482		30 264	=D14*100/C14-100	34 398	=F14*100/D14-100	30 468	=H14*100/F14-100
Інші операційні доходи	8 126		8 364	=D15*100/C15-100	6 735	=F15*100/D15-100	9 017	=H15*100/F15-100
Інші доходи	2 413		4 043	=D16*100/C16-100	1 965	=F16*100/D16-100	2 084	=H16*100/F16-100
Повернення списаних активів	853		2 056	=D17*100/C17-100	2 092	=F17*100/D17-100	2 984	=H17*100/F17-100
Усього доходів	357 549		446 737	=D18*100/C18-100	507 637	=F18*100/D18-100	597 671	=H18*100/F18-100

Рис. А.1. Алгоритм розрахунку структури динаміки доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках за допомогою електронних таблиць Microsoft Excel 2010

Алгоритм розрахунку динаміки доходів
банківських установ України у 2022 – 2025 роках

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Процентні доходи	217 053	304 437	$=D12*100/C12-100$	351 588	$=F12*100/D12-100$	410 764	$=H12*100/F12-100$
Комісійні доходи	85 622	97 572	$D13*100/C13-100$	110 859	$F13*100/D13-100$	124 353	$=H13*100/F13-100$
Результат від переоцінки та від операцій купівлі-продажу	43 482	30 264	$=D14*100/C14-100$	34 398	$=F14*100/D14-100$	30 468	$=H14*100/F14-100$
Інші операційні доходи	8 126	8 364	$=D15*100/C15-100$	6 735	$=F15*100/D15-100$	9 017	$=H15*100/F15-100$
Інші доходи	2 413	4 043	$=D16*100/C16-100$	1 965	$=F16*100/D16-100$	2 084	$=H16*100/F16-100$
Повернення списаних активів	853	2 056	$=D17*100/C17-100$	2 092	$=F17*100/D17-100$	2 984	$=H17*100/F17-100$
Усього доходів	357 549	446 737	$=D18*100/C18-100$	507 637	$F18*100/D18-100$	597 671	$=H18*100/F18-100$

Вихідні дані розрахунку

Таблиця А.3

Динаміка доходів банківських установ України у 2022 – 2025 роках

Показник	2022 рік	2023 рік		2024 рік		2025 рік	
	Сума, млн грн	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %	Сума, млн грн	Тпр, %
Процентні доходи	217 053	304 437	+40,26	351 588	+15,49	410 764	+16,83
Комісійні доходи	85 622	97 572	+13,96	110 859	+13,62	124 353	+12,17
Результат від переоцінки та від операцій купівлі- продажу	43 482	30 264	-30,40	34 398	+13,66	30 468	-11,43
Інші операційні доходи	8 126	8 364	+2,93	6 735	-19,48	9 017	+33,88
Інші доходи	2 413	4 043	+67,55	1 965	-51,40	2 084	+6,06
Повернення списаних активів	853	2 056	+141,03	2 092	+1,75	2 984	+42,64
Усього доходів	357 549	446 737	+24,95	507 637	+13,63	597 671	+17,74